

ADDE, quia si beata virgo è vita decessisset ante passionem Christi, intrasset regnum coelorum, vt quæ nullo peccato obstricta teneretur: itaque eueniret vt apertio regni coelestis non fuisset specialis effectus passionis ipsius Christi.

PRÆTEREA omnes Theologi, quique res diuinas tractauerunt constanter affirmant, virginem beatam fuisse in matris utero sanctificatam: at nemo sanctificatur nisi ab immunditia peccati, habuit igitur beata virgo peccatum.

PRÆTEREA, beata virgo pertulit mortem, cæterasque omnes imbecillitates, & defectibilitates, quæ in cæteris hominibus, qui originale peccatum contraxerunt, cernuntur, habuit igitur originale peccatum. Consecutio hinc intelligitur, quoniam originale peccatum est causa mortis, cæterarumque omnium incommoditatum, & imbecillitatum.

PRÆTEREA, beata virgo fuisset maiori à Deo beneficio affecta, si à peccato, quo obligata tenebatur, liberata fuisset, quam si ab eo fuisset præseruata: fatendum est igitur illam aliquando peccato obnoxiam fuisse.

ADIVNGE his, quia non omnia, quæ esse per diuinam potentiam poterunt, ornamenta, videntur in virginem conferenda: nam dici etiam posset illam fuisse generatam sine viri concubitu, & fuisse statim ab ortu & conceptu beatam: quæ tamen virgini non tribuuntur, igitur, &c.

ITEM, quando lex est aliqua communis instituta, & diuinis literis prodita, nemo est eximendus ab illa lege, nisi exemptio sit diuinis literis expressa, & patefacta, at diuinum extat decretum, diuinis etiam literis consignatum, vt omnis homo, qui virili satum ex Adamo progeneratur, peccatum originale contrahat, à quo eodem decreto beatam virginem fuisse exemptam nullibi sacræ literæ testantur, relinquitur igitur communem cum cæteris legem subiisse.

POSTREMO, posita causa sufficiente, ponitur etiam effectus: at carentia originalis iustitiæ cum debito habendi ipsam, vel est ipsum originale peccatum: vel certe sufficiens ipsius causa, relinquitur igitur posita huiusmodi carentia, poni quoque originalem culpam, atqui omnes ab Adamo virili satum propagati nascuntur carentiam habentes originalis iustitiæ cum debito habendi ipsam, nascuntur igitur obligati originali culpa, &c.

HIS argumentis effectum esse volunt, virginem beatam originalis culpæ labem minime euasisse, imo vero contraxisse. Adiungunt præterea ad huius sententiæ confirmationem cum diuinarum literarum: tum sanctorum patrum testimonia. Ac sanctarum literarum hæc suppetunt testimonia. 3. Reg. 8. Non est homo qui non peccet, hoc non intelligitur de actuali solum peccato, hoc siquidem multi euaserunt, vel saltem beata virgo euasit de sententia omnium, de originali igitur est intelligendum.

Iob. 15. I O B. Nemo mundus a sorde, neque infans cuius est vnus diei tempus super terram. **Rom. 3.** omnes in Adam peccauerunt. Item, c. 5. In omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccauerunt. Item, per vnus delictum omnes homines in condemnationem constituti sunt. Item, eramus natura filij iræ, sicut & ceteri.

Eph. 2. **ORTHODOXORVM** porrò patrum testimonia, quæ proferuntur, hæc sunt potissima. Augustinus contra Iuuenianum ita inquit, omnes diuinorum eloquiorum tractatores aduersus nos proferunt omnium hominū peccato originali obnoxiam sententiam, vnde nemo eruitur, nisi quem sine lege peccati repugnante virgo concepit.

Aug. de ciuit. dei li. 13. **ITEM** alibi. Omnes in illo fuimus, quando vnus omnes corruptit, qui per foeminam lapsus est.

Aug. de fide ad Petrum. **IDEM** apertius hoc ipsum affirmat eo, quem de fide ad Petrum conscripsit libro, ita inquit (id quod etiam positum est de consec. dist. 4. cap. firmissime) firmissime tene, & nullatenus dubites omnem hominem, qui per concubitum viri & mulieris concipitur, in peccato originali nasci.

Ambro. super Lucam. **AMBROSIVS** super Lucam. Solus de natis ex foemina Dominus Iesus terrenæ contagia corruptelæ non sensit.

Gregori sup exo. **GREGORIVS** super exodum. Omnes in peccatis nati sumus, & ex carnis delectatione concepti culpam originalem nobiscum traximus.

ALIQVI etiam beatam virginem speciatim peccatum originale contraxisse dixerunt: in quibus D. Bernardus in epistola ad Canonicos Lugdunenses hoc ipsum docet apertissime. Vnde ergo, inquit, conceptionis sanctitas? An dicitur sanctificatione præuenta, quatenus iam sancta conciperetur, ac per hoc sanctus fuerit & conceptus: quemadmodum sanctificata iam in utero dicitur, vt sanctus consequeretur & ortus? Sed non valuit ante sancta esse, quam esse. Siquidem non erat antequam conciperetur. Si igitur ante conceptum sui sanctificari minime potuit, quoniam non erat: sed neque in ipso quidem conceptu, propter peccatum quod inerat: restat vt post conceptum

in vtero iam existens, sanctificationem accepisse credatur: quæ excluso peccato sanctam fecerit natuitatem: non tamen conceptionem. Hæc Bernardus.

EXTA T etiam D. Anselmi, de impuro virginis in matris vtero conceptu, apertum testimonium. Ita enim ait libro secundo eo, qui inscribitur, cur Deus homo. cap. 15. Virgo vnde assumptus est Christus, in iniquitatibus concepta est: & in peccatis concepit eam mater eius: & in originali peccato nata est: quoniam ipsa in Adam peccauit: in quo omnes peccauerunt.

HANC sententiam ex scholasticis doctoribus secuti sunt. D. Thomas, & Thomistarum vniuersa fere familia, Bonaventura, Durandus, Henricus à Gandauo. Cæterum inter hosce partim conuenit: partim non conuêit. Cõuenit quidem hætenus: quatenus existimant, & docent, virginem beatam fuisse conceptam in peccato originali, dissident vero inter se de mora durationis, qua in peccato fuit beata virgo. Etenim D. Thomas existimat beatã virginem fuisse in peccato per tempus aliquod, interiectum scilicet inter duo instantia. Nam primo conceptus momento & instanti beata virgo contraxit originalem maculam, secundo deinde instanti purgata est, ex quo efficitur, vt tempore interiecto, peccato fuerit obnoxia. Aliis visum est, beatam virginem primo illo conceptus instanti, quo culpam contraxit, fuisse etiam ab eadem culpa diuinitus liberatam. Ita scilicet vt vnum fuerit instans, & contractionis peccati, & liberationis. Putant enim hi instans temporis diuidi in tria signa, in quorum primo beata virgo peccatum contraxit: in secundo vero gratia sanctificans fuit diuinitus in animam virginis infusa: quæ eadem eodem signo simul mansit cum peccato: in transitu tamen, & secundum esse incompletum. Nam expellens, & expulsum oportet esse simul: gratia auté expultrix est peccati. In tertio porrò signo gratia fuit in virgine secūdum esse permanens, & peccatum omnino expulit. Hæc tamen sententia non est ab intellectu perceptibilis: siquidem omni ex parte implicitã contineat repugnantiam. Nam illud instans temporis, quod tribuitur in signa, aut diuiditur in multa distincta realiter, aut in multa distincta solum ratione, & animi perceptione: si in multa realiter distincta: igitur indiuisibile secundum rem: est diuisibile secundum rem: id quod aperte repugnat: iam autem omnes philosophi per instans temporis intelligunt mensuram durationis re ipsa indiuiduam. Sin vero in multa solo conceptu animi distincta, fit illa instantis diuisio: igitur gratia & culpa sunt simul secundum esse perfectum, pro eadem indiuisibili mensura secundum rem: & proinde etiam pro eodem secundum rem signo: id quod apud aduersarium est impossibile.

Henri.
quod. li.
6. q. 13.

SUNT qui putauerint, virginem beatam integro temporis instanti fuisse in peccato, toto vero tempore illi eidem instanti copulato fuisse in gratia. Etenim aiunt filium tam cito matrem à peccato liberasse: quam cito illud fieri potuit, at fieri potuit, ut aliquis per solam instantis morulam sit in peccato: tempore vero toto in sequenti sit in gratia: igitur virgo beata instantis morula fuit in peccato, tempore vero copulato fuit in gratia, itaque effectum est, ut tam cito fuerit liberata, quam cito illud fieri per diuinam omnipotētiam potuit. Porro illud esse possibile confirmant, hoc maxime argumento: quia vi & facultate naturæ effici & obtineri potest: ut aliquid per solam instantis morulam maneat in vna aliqua actuali dispositione. Argumēto est faba sursum mota, cui si in vltimo instanti sui motus, quo attingit terminum, occurrat molaris lapis descendens deorsum: manet illa quidem in termino sui motus per instans solum: alioqui si per tempus maneret: oporteret molarem lapidem quiescere à faba sustentatum: id quod est impossibile.

HÆC tamen opinio vndique se ipsam euertit. Nam cum gratiæ infusio, de illorū etiā sententia, fiat in instanti, iam quaeritur, ane inter instans quo beata virgo fuit in peccato, & instans infusionis gratiæ medium tempus interiacet, necne? Si interiacet: igitur virgo beata nō solum per instans: verum etiam per totum tempus mediū fuit in peccato. Consecutio probatur: quoniam de illorū etiā opinione, & sentētia, peccatū non pellitur, nisi per gratiæ infusionem. Sin vero non intercedit tempus medium, dantur igitur duo instantia immediate hærentia: contra quod docet Arist. 6. Physi. Ad argumentum vero respondetur, fabæ accessum continuari cum recessu eiusdem ab eodem termino, non quidem per se: sed per accidens, hoc est, propter nimiam vim corporis exuperantis, & violentantis. Mouetur enim faba sub hoc euentu, motu lapidis descendētis: qui ipse non fit in instanti, sed in tempore. Exposuimus illorum sententiam, qui putant beatam virginem fuisse in peccato originali conceptam: quæ & si veteribus probata est, certe recentioribus indigna visa est, in quam pedibus irent.

Scot. 3. I O A N N E S igitur Scotus, & ipsius omnes studiosi, & multi alij virginem beatam exemptam fuisse asserunt à communi lege mortalium: ita scilicet ut peccatum originale minime contraxerit: sed pro eodem instanti, quo contrahere potuit, & debuit, fuerit diuinitus præseruata. Ita effectum est ut vnum & idem instans extiterit creationis animæ beatæ virginis: & sanctificationis ipsius. Non fuit igitur beata virgo prius sanctificata, quam esset: neque post quā fuit, sed simul creata, & sanctificata est.

HANC

HANC porrò sententiam argumento confirmant sumpto ex sufficient^e partium enumeratione. Nam si Christus matrem suam minime præseruauit ab originali culpa, eo fuit profecto, quia aut non potuit, aut non decuit illud fieri, aut certe quia & si decuerit, & possibile illud fuerit, non tamen uoluerit illud facere, & præstare matri suæ. At nihil horum dici & affirmari potest. Principio non est asserendum illud factu fuisse impossibile: namque illa impossibilitas ortum habuisset necessario aut ex defectu diuinæ virtutis, aut ex effectu, aut ex incapacitate subiecti, non ex defectu diuinæ virtutis, siquidem non est impossibile apud Deum omne verbum: neque itidem ex effectu, nam qui valet efficere quod maius est, potest etiam efficere id quod minus est ad idem genus pertinens: atqui potuit Deus summus & præpotens naturam mentis participem, peccati omnis expertem procreare, id quod effectum est in Angelis, igitur potuit naturam mentis compotem à peccato, quod inesse debuit, præseruare. Illud siquidem multo maius est, quam hoc posterius. Neque itidem illa repugnantia ortum habuit ex incapacitate subiecti, quando quidem virgo beata capax fuerit illius tanti muneris, & gratiæ. Quæ enim eò prouecta est ut esset vere, & naturaliter mater Dei, nõne hoc beneficio affici potuit, ut sine peccato conciperetur?

NEQUE dici potest, illud minime decuisse. Namque diuinam sapientiã decet, ut quos alicui muneri destinat: idoneos ad illud obeũdum efficiat: unde illud est à D. Paulo dictum, idoneos nos fecit ministros noui testamenti, at Deus beatam virginem destinatam esse voluit tanto muneri & dignitati, ut esset mater Dei: aptissimam igitur effecit tanto muneri: non fuisset autem idonea mater Dei: si aliquando fuisset peccato obnoxia: id siquidem dedebat virginẽ, quæ futura aliquando erat summi Dei mater: namque aliquando in seruitutem diabolo tradita fuisset: id quod non in matris solum, verum etiã in Christi ignominiam redundabat: relinquitur igitur decuisse summã Dei sapientiam, ut matrem suam à tantã ignominia, gratia præueniente, liberaret.

PRÆTEREA fuit longe decentissimum, ut virgo mater Dei præstantissimo sanctificationis modo possibilis sanctitatem consequeretur: iam vero cum tres sint sanctificationis modi posibles, in utero scilicet materno, post conceptum, id quod diuino munere nonnullis legimus esse concessum, extra uterum, cum scilicet homo est iam editus in lucem, id quod quotidie fit in ecclesia, diuinæ legi & instituto consentaneæ, & in ipso conceptu, ut scilicet vnum & idem sit instans conceptionis, & sanctificationis, id quod nulli adhuc

Gabr. 3.
d. 3. q. 1.
ar. 2.
Diony.
chart. 3.
sent. d. 3.
q. 1.
Cathari
nus in
tractatu
de im-
macula-
ta virgi-
nis con-
ceptiõe
Luc. 2.

2. Cor. 3.

mortalium, nisi soli Christo est diuinitus tributum: cumque hic sanctificationis modus sit longe omnium præstantissimus: & selectissimus: sequitur virginem matrem Dei fuisse hoc modo præstantissime sanctificatam.

POSTREMO dici non potest, potuisse quidem Christum matrem hoc modo sanctificare, noluisse tamen: ita enim fieret, ut Christus eam, quam debebat, matri pietatem: & beniuolentia minime præstitisset: ut qui à tanta ignominia, tantoque dedecore potuerit matrem vindicare, non vindicauit tamen.

ACCEDIT, quia maiore est honore mater afficienda: quam seruus: at Christus seruis suis, hoc est, mentibus Angelicis huic honorem tribuit, ut immunes, & integri ab omni peccati labe essent: multo igitur magis credendum est Christum id honoris, & beneficij in matrem contulisse. Est igitur omnino illud confitendum, fuisse beatam virginem à macula originalis culpæ præseruatam, neque vllò vnquam tempore peccato obligatam fuisse: sed eo momento, quo originalis hæc labe contrahitur: fuisse diuinitus effectum: ne virgo beata contraheret. Quam eandem sententiam, ut quæ modum sanctificandi explicet diuinæ virtuti possibilem, probabilem esse non abnuunt aduersarij. Sic enim aiunt.

Caiet. 3.

P. q. 27.

ar. 2.

SI autem tenetur beatam virginem, non ex vi conceptionis: sed ex gratia singularissima, in ipso instanti infusionis animi infusa ipsi animæ, præseruatam ab originali peccato: quod tunc incurrisset, nisi illa gratia affuisset: nihil contra fidem tenetur: sed specialis modus redimendi ac saluandi à peccato originali Christo attribuitur, respectu suæ matris. Sic enim ipsa beata virgo indiguit redimi, & saluari à peccato per Christum. Quoniam ipsa tunc incurrisset peccatum: nisi munus gratiæ præuenientis non tempore, sed natura affuisset. Et ita puritas eius fuit maxima sub Christo, qui nullo modo indiguit redimi, ut qui ex vi suæ conceptionis fuerit sanctus. Probabilis profecto opinio, nisi sanctorum antiquorum authoritas obstaret. Hæc Caietanus & sensit, & in scriptis reliquit, vel ab ipsa veritate coactus.

SUPEREST, ut quæ huic sententiæ, quam recentiores Theologi defendendam, & explanandam suscepunt: & pij omnes mirifice amplectuntur: & ecclesia, festo die instituto, comprobauit: & Deus Opti. & Maxi. multis editis miraculis non patefecit modo, verum etiam confirmauit, aduersantur argumenta, diluamus.

PRIMUM igitur argumentum diluitur negatione consequentiæ. Namque beata virgo fuit etiam à peccato redempta, non quidem à peccato quod
infuit

infuit: sed à peccato, quod de lege cōmuni, inesse debuit: id quod est redimī
 præseruatiue. Hoc modo est accipienda illa sapientis sentētia. Animam illius Pro. 23.
 ab inferno liberaſti, id est, anima illius ad inferos descendisset: nisi admonuiſ-
 ses: & à peccato ipsum auocasti. Sic etiam beata virgo in peccatum pro-
 cul dubio incurriſſet: nisi præseruata diuinitus fuisset. Quod genus redem-
 ptionis speciale est, tributum illud quidem Angelis, & diuino munere con-
 cessum virgini. Etenim, auctore diuo Bernardo, Christus Angelos & homi-
 nes redemit, illos quidem præseruando, hos vero purgādo. Ac illud redem-
 ptionis genus, quod in præseruatione à peccato positum est, multo est præ-
 stantius: quam hoc posterius. Ex quo effectum est, vt beata virgo fuerit excel-
 lentius redempta, quam cæteri homines: ac maius proinde à Deo beneficiū
 acceperit. Etenim maius beneficium est, præseruare à morbo, & à vulnere,
 quam vulnus inflictum sanare. Fuit etiam beata virgo Deo reconciliata per
 mortem filij eius: non quia actu aliquando fuerit inimica: sed quia, quantum
 est ex parte sui, futura fuisset inimica: nisi merito passionis fuisset præseruata.
 Ad secundum respondetur beatam virginem originale peccatum habuif-
 se, non quidem actu & formaliter, sed de possibili, & radicaliter. Etenim de
 lege cōmuni formaliter peccatum contraxisset, nisi fuisset diuinitus præser-
 uata. Habebat enim vnde contraheret. Namque in corpore virginis, ante in-
 fusionem animæ, inerat inclinatio ad malū, & corruptio seminis infecti pro-
 fecta ex deprauatione totius naturæ: & radicalis quædam dispositio ad con-
 trahendum originale peccatum: quod procul dubio contractum fuisset, si ani-
 ma corpori non purgato coniuncta fuisset. Deus igitur ante infusionem ani-
 mi purgavit illud corpus: & abstulit ab eo omnem infectionem: itaque cor-
 pus illud sanctificatum est, & sanctificato corpori est animus infusus. Non
 tamen hoc sic intelligendum putes: quasi corpus inquinat animum coniū-
 ctum: quemadmodum manus sordida inquinat pomum apprehesum, (ete-
 nim spiritualis, & incorporea substantia, infici non potest ab aliqua corporis
 qualitate) sed quia decreto diuinę sententię, in vltionem preuaricationis Adę,
 ipsa animi cum corpore coniunctione, illa labes contrahatur. Est enim diu-
 nitus decretum, vt omnis anima quæ corpori ex semine Adę, infecto eo
 quidem, & deprauato, fato coniungitur, maculam illam peccati contrahat.
 Ita fit, vt corpus infectum, sit causa sine qua non.

SUNT qui putent in semine, ex quo fatum est, & generatum corpus bea-
 ræ virginis, nullam vnquam fuisse infectionē: sed illud semen fuisse prius pur-
 gatum, quæ ex eo formaretur corpus virginis.

ALII visum est, fuisse quidem virginem ex semine infecto conceptam; ceterum diuinitus factum esse, vt illius infectio, & deprauatio in virginem minime redundaret. Nam, vt diuinus ait Apostolus, figulus ex eodem luto, vnum vas facit in honorem, & aliud in contumeliam. Hanc sententiam existimat Caietanus esse magis, cum rationi consentaneam, tum cum diuinis literis congruentem. Porro Augustini sententiam paulo post interpretabimur.

AD tertium respondetur, multum interesse inter Christum, & virginem. Nam Christus originale peccatum non habuit neque formaliter, neque radicaliter, vt qui fuerit ex Spiritu sancto, ex purissimis virginis sanguinibus conceptus, at beata virgo, & si non habuerit formaliter, habuit tamen radicaliter. Item Christus, ex visui conceptus, fuit sanctus, beata virgo non item: ex quo illud deinde consequitur, vt Christus non indiguerit redemptione præseruatiua, at beata virgo indiguerit. Item esse expertem omnis peccati Christo conuenit per naturam: propter vnionem personalem: sed virgini id continet per gratiam. Illud infinitæ excellentiæ est, hoc summæ gratiæ. Nihil ergo detrahatur honori, & excellentiæ Christi, cum tam aperta sint, tamq; insignia inter Christum, & virginem discrimina, & differentia.

AD quartum, negatur cōsecutio. Deus enim decreuit vt nulli ante Christi passionem, & eiusdem in cœlum ascensum, ianua cœli pateret: quamuis ab originali peccato liber è vita decessisset. Quocirca fuisse virgini, si ante exhibitam Christi passionem è vitæ discessisset, locus aliquis, siue domicilium quietis assignatum: veluti paradusus terrestris.

AD quintum respondetur, fuisse beatam virginem sanctificatam in matris utero, non quidem à peccati immunditia, quæ infuit: sed quæ inesse potuit, nisi diuina gratia præseruans affuisset. Refertur etiam à Theologis consuevit illa virginis sanctificatio ad gratiæ, & cæterorum ornamentorum spiritualium infusionem, quæ facta est primo instante conceptionis; qua gratiæ infusione effectum est, vt beata virgo sanctificata fuerit, non quidem contrarie, hoc est, quia ab esse peccati transferit ad esse iustitiæ, sed negatiue, quia videlicet non sancta existens, effecta est sancta.

AD sextum respondetur, mortem, & interitum, interne quidem, proficisci ex compositione ex contrariis qualitatibus: externe vero, & tãquam ex remouente prohibens, ab ipso peccato. Vnde & si Christus non fuisset occisus, suæ tamen naturæ derelictus, mortem omnino obiisset. Mors igitur in virgine, vt non fuerit sequela peccati, fuit tamen sequela naturæ. Satis est

etiam,

etiam, ut in virgine fuerit peccatum originale radicaliter. Ex quo effectum est, ut & si Christus virgini culpam, & noxam remisit, non abstulit tamen pœnam. Nam & pœnalitatum perpessio valuit ad meritum.

AD septimum respondetur, beatam virginem maius à Deo beneficium accepisse: cum fuit à peccato, in quod potuit incurrere, præservata: quam si ab eodem iam contracto liberata fuisset. Et certe si argumentum valeret, eodem etiam argumento concludi posset, beatam virginem mortali aliquando peccato subiactam. Etenim à mortali peccato liberata, multo magis Deo obligata fuisset: tanquam à maiori periculo, & damno vindicata. Hinc concludere maiorem esse gratiam præservationis à lapsu, quam subleuationis.

AD octavum respōdetur, Deum virgini præstitisse omnia illa, quorum erat capax, cum pro naturæ humanæ, tum status conditione. Ac convenienter naturæ, non erat capax incorruptibilitatis: convenienter vero status, non erat capax diuinæ conspectionis. Iam vero ut virili fatu minime generaretur, quamvis fuerit factu possibile, non tamen decuit ut fieret. Fuit tamen decentissimum, ut sine peccato conciperetur: tum quia perfectissimum redemptorem deceat perfectissimus modus redimendi respectu alicuius personæ, at erga nullum alterum decebat ut Christus vteretur perfectissimo redimendi modo, nisi circa matrem: hoc igitur est usus in matre: tum quia ignominia matris in filium redundasset. Hinc iam intellige contulisse Christum in matre ornamenta omnia decibilia & possibilia.

AD nonum respondetur satis esse, ut exemptio sit deducibilis in bona consequentia ex sanctis literis: at ita habet in proposito. Nam diuinis literis proditum est, atque patefactum, virginem Mariam esse matrem naturalem, veri & naturalis filij Dei, ex eo concluditur firma & optima consequentia, fuisse beatam virginem præservatam ab omni peccato, non actuali modo, verum etiam originali, quemadmodum paulo supra docuimus.

AD extremum argumentum respondetur, quod quemadmodum in baptismo tollitur debitum habendi iustitiã originalem, dato æquivalente aliquo, nempe gratia, quæ æquivalet iustitiæ originali, ita etiam in ipso virginis primo conceptu ablatum est ei diuino munere, & speciali præuilegio, debitum habendi iustitiã originalem, data & infusa

gra-

Scot 2.
sent. d. 3.
q. 1.
art. 1.
c. 1.

gratia æquivalente iustitię originali, itaq; effectum est, vt peccato originali obligata, in lucem minime prodierit.

P O R R O scripturę omnia testimonia, sunt interpretanda, de lege cõmuni, & regulariter, & iuxta ordinem à Deo institutum: secus habet de speciali priuilegio. Quocirca omnia illa testimonia exponenda sunt hac adiunctio-

ne, regulariter, & de cõmuni lege, nisi aliàs ex speciali priuilegio præseruetur.

Alioqui nisi aliqua fiat adiunctio, etiam Christus illa sententia continetur.

Quemadmodum igitur, quo Christus excludatur, adiūgitur, omnis homo purus, omnis homo ex Adamo virili satū generatus: ita etiam & nos addendum censemus, nisi aliàs diuinitus præseruetur: quo virgo sacratissima excludatur. Simili etiam modo illa Christi apud Mathæum sententia, quicquid ligaueris super terram, &c. exponitur, adiungendum est siquidem, clauē non errante. c. literas. de restitutione.

Mar. 16

A D D E, quia nota vniuersalis in diuinis literis, non distribuit pro vniuersis, sed pro maiori parte. Ad partem siquidem maximā, non ad vniuersitatē referenda est illa sententia. Exibat ad Ioannem Hierosolyma, & omnis iudæa,

Math. 3.

& omnis regio circa Iordanem, id est, pars hominum maxima veniebant ad Ioannem. Multi enim erant, qui non venirent. Sub hoc sensu sunt accipiendæ omnes huiusmodi sententię, videbit omnis caro pariter, quod os Domini locutum est. Item. Totus mūdus abit post eum. Item, omnes quę sua

Isai. 4.

Ioan. 11.

Phili. 2.

Psal. 13.

sunt quærunt. Item, omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt. i. pro maiore parte. Similiter cum dicitur, omnes in Adam peccauerunt, non sic omnes illa sententia complectitur, quin aliquis excipiat.

S A N C T O R V M vero patrum sententię sunt accipiendę etiam, regulariter, & consentaneę diuinę legi, & instituto, cui tamē legi Deus potētiam suam minime alligauit. Potuit enim Deus speciali priuilegio alicui creaturę gratiam sanctificantem tribuere in ipso conceptu, itaque peccati contractionem præuenire: id quod fuisse virgini speciali priuilegio cõcessum dicimus.

S P E C I A L I A porrò sanctorū dicta: quibus speciatim dicitur beatam virginem habuisse originale peccatum, ex pone, radicaliter. Fuit enim in virgine habitas, & radicalis dispositio ad contrahendum peccati maculam, nisi diuina gratia præuenisset. Sub hoc sensu nos dicimur redempti à morte eterna, non quidem in quam actu incurrimus, sed in quam procul dubio incur-

Dist. 19

ca. ego.

rissimus, nisi morte nos sua Christus liberaisset. Vel certe dicendum cū Augustino, sanctorum sententijs, non esse pro canonicis recipiendas: ac proinde licere easdem vel approbare, vel improbare. Quamuis igitur sic visum sit

patribus:

patribus: nunc tamen nostra memoria longe aliter doctis hominibus visum est, estque hæc de immaculata virginis conceptione sententia, nõ doctis modo probata, verum etiam ab ecclesia recepta. Argumento est festus dies conceptionis virginis memoris consecratus, & ab vniuersali ecclesia summo cum gaudio, & incredibili in virginem pietate, si quis alius, celebratus. Est igitur sic habendum, virginem Mariam fuisse sine peccato conceptam, cum præsertim id neque fidei repugnet: neque oppositum euidenter, aut certe efficaciter concludatur. Ac de virginis puritate hætenus.

DE BEATÆ VIRGINIS DESPONSATIONE.

Quæstio. II.

Utrum verum intercesserit inter Iosephum & beatam virginem matrimonium?

QUONIAM diuinis literis proditum est, virginem illam, quæ dicitur Verbum non mente solum, & animo: verum etiam ytero est complexa, fuisse viro cuidam regio, Iosepho nomine, Dei summi nutu, collocatam: exquirendum secundo loco duximus: verum ne fuerit beatæ virginis cum Iosepho contractum matrimonium? Quæstioni vero locum illud attulit: quoniam seruandæ perpetuæ virginitatis propositum, non videatur, cum matrimonio congruere: quod non solum animorum, verum etiam corporum mutua consociatione, & traditione constat.

PR O explanatione igitur propositæ quæstionis, nonnullas subiungimus conclusiones.

PR I M A conclusio. Decuit vt virgo Maria virginitatem suam Deo, suscepto voto, dicaret. Etenim laudabilior, Deoque & hominibus commendatior est virginitas voto Deo dicata, quam non dicata, quemadmodum & cætera perfectionis opera: at quod laudem maiorem, & commendationem apud Deum: & homines promeretur, est virgini tribuendum: fuit igitur decentissimum vt ipsius virginitas Deo esset, voto perpetuo, consecrata.

DE conclusione, deque ipsius fundamento inter omnes constat, de ratione tamen voti à sacra virgine suscepti, dissidentes extant doctorum hominum sententiæ. Versatur enim in controuersis, fuerit ne votum illud virginis

Tho. 3. p. q. 27. ar. 4. absolutū: an conditionatum? D. Thomæ visum est, illud votū fuisse à virginitate susceptum, non quidem absolute, sed sub conditione, videlicet si Deo placeret. Ducitur autem D. Thomas hoc argumento, Virginitas erat eo tempore à lege prohibita, à virgine vero sacra votis erat omnibus expetita. Quoniam igitur à lege prohibita erat, non vouit beata virgo simpliciter, & absolute virginitatem: quia tamen concupita erat, susceptum est votum sub conditione. Hæc gesta sunt tempore antecedente desponsationem.

Deut. 7.

CÆTERVM eadem virgo, contracto cum Iosepho, diuino nutu matrimonio, votum virginitatis perpetuo conseruandæ, simul cum Iosepho, emisit. Etenim beata virgo, contracto cum Iosepho coniugio, intellexit Deo placere conseruandæ perpetuæ integritatis propositum: quo effectum est vt de consensu viri, ante Verbi Dei annunciationem virginitatem simpliciter vouerit. Argumento est illa virginis interrogatio. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Non cognosco inquam, neque actu, neque potentia, propter emissum scilicet & susceptum votum: quemadmodum hoc loco annotauit Augustinus. Etenim expendens hæc virginis verba sic ait. Quod profecto non diceret: nisi Deo virginem se ante vouisset. In eandem sententiam dicitur. 27. quæstio. 2. capi. sufficiat, neque enim quia tum virum non cognoscebat, necesse erat inquiri: quomodo posset filium habere, sed quia nunquam se cognituram proposuerat.

Aug. in lib. de S. virginitate. c. 4

DE consensu viri diximus: quoniam coniugata non potest citra viri consensum, continentiam vouere, nempe quia potestatem sui corporis viro tradidit. Porrò sanctissimum Iosephum, virum Mariæ, simul cum virgine, virginitatem vouisse: rationi valde consentaneum est. Decuit enim diuinam circa virginem prouidentiam: vt virgo virginum, virginem quoque comitem, & custodem sui haberet: alioqui non fuisset beata virgo omni gratia cumulata: vt pote cui hæc gratia in coniugio defuisset: quam etiam illa eadem virgo sumo opere optare, & expetere debuisset.

HÆC est D. Thomæ de voto beatæ virginis sententia. Eadem quoque Magistri sententia est. 4. sent. dist. 30. Eadem Hugonis de S. victore. Eadem continetur. 27. quæst. 2. cap. Beata Maria. Ex qua sententia aperte intelligitur, beatam virginem ante desponsationem, non tam virginitatem vouisse, quam expetisse, & seruare statuisse: eamque voluntatem diuino arbitrio commisisse.

AD hanc sententiam cōfirmandam suppetunt non vulgares rationes, quarum

rum

rum prima sumitur ex singulari virginis prudentia. Etenim virgo Maria prudentissima erat: igitur totam se Deo, ipsiusque prouidentia, simul ac ad annos discretionis peruenit: comisit: parata ad nubendum, siue ad continendum quemadmodum placere Deo intellexisset.

SECUNDA ratio sumitur ex eo, quia cum Iosepho contrahere matrimonium non dubitauit. Nam si ante desponsationem virginitatem Deo perpetuam vouisset, contrahens matrimonium peccasset. Etenim auctore D. Hieronymo, vouentibus non solum nubere: verum etiam velle nubere, damnabile est.

TER TIA ratio sumitur ex diuinae legis decreto: quo erat vtrique sexui a continendo interdictum, dicitur enim deuter. 7. Non erit apud te sterilis vtriusque sexus. Item, Exod. 23. Non erit infecunda, neque sterilis in terra tua.

NEQVE vero illud, voto virginis ante desponsationem, suffragatur: quia sub conditione, scilicet si Deo ita placeret, aut nisi Deus aliter disponderet, fuerit susceptum: nam quantumuis sit votum absolutum: semper superioris auctoritas intelligitur excepta: quemadmodum traditur, extra de iureiurando cap. venientes. Vnde eiusmodi conditio pro non apposita censetur. Ex quo illud de mum consequitur, vt vouens sub tali conditione, simpliciter voueat.

ALIIS visum est, beatam virginem ante desponsationem, non concupuisse modo perpetuo continere, neque solum illud ipsum cum animo suo statuisse, verum etiam Deo, suscepto voto, promississe: voto inquam absoluto, & nullo modo conditionato. Hoc vero ipsum Scotus ex verbis illis beatæ virginis, scilicet. Quomodo fiet istud, &c. vult esse collectum. Namque beata virgo aut vouerat se virum nunquam cognituram: aut non vouerat: si non vouerat, nulloque se voto obstrinxerat: non erat, quod Angelum Dei interrogaret, quo pacto esset promissam prolem conceptura: & paritura. Nam & si tunc à Iosepho minime cognosceretur, certe in posterum cognita (nisi esset sterilis) concipere potuisset. Relinquitur igitur virginem vouisse: ac proinde ex hoc eius voto, interrogationem illam ortum habuisse.

CÆTERVM ex hoc scripturae loco, non magis conficitur, beatam virginem vouisse virginitatem ante desponsationem, quam post desponsationem, vnde & aduersarij hinc colligunt beatam virginem post desponsationem vouisse. Minus ergo efficax, minusque firmum argumentum ex eo loco sumitur, ad ostendendum sacram virginem, ante desponsationem, virginitatem Deo simpliciter,

& absolute dicasse.

Henri
quod. li.
9. q. 11.

HENRICVS in eadem est opinione, & sententia. Putat enim sacram virginem, ante contractum matrimonium, virginitatem simpliciter, & absolute vouisse. In eam porrò sententiam his est argumētis inductus. Quod est præstantius est sacræ virgini tribuendum, at votum ex propria, eaq; absolute electione procedens, est præstantius, quam votum de consensu alterius emissum, etenim votum quanto liberius, tãto est Deo acceptius, at votum virginitatis non dependens ex consensu viri post contractum matrimoniũ, est liberius, est igitur Deo acceptius, ac prouide præstantius: est igitur illud beatæ virgini tribuendum.

PRÆTEREA id quod purius est, est ei virgini tribuendum, quam auctore D. Anselmo, decuit ea puritate nitere, qua maior sub Deo nequit intelligi: sed multo purius, multoque sanctius est votum virginitatis absolutũ: quam sub quacũque conditione susceptum: est igitur illud sacræ virgini cõcedendum. Minor ex eo intelligitur, quoniam voto absoluto excluditur omnis in carnalem copulã consensus, tam implicitus, quam explicitus, tam absolutus, quam conditionatus: voto vero sub conditione, non item: est igitur illud sanctius, ac purius.

Psal. 44.

PRÆTEREA virginitas Mariæ futura erat exemplo & incitamento cæteris, quæ in ecclesia futuræ erant, virginibus: iuxta Davidis vaticinium, adducentur regi virgines post eam: ne igitur putaretur, nullam virginem esse debere: nisi quæ prius cum altero coniugio cõpularetur, credendum est diuina prouidentia factum esse, vt virgo suam Deo, ante contractum matrimonium, virginitatem dicaret: vt in mortali, terrenoque corpore, quemadmodum annotauit Augustinus, coelestis vitæ imitatio, voto suscepto fieret amore eligendi, non præcepto, aut necessitate seruiendi.

ITA his rationibus Henricus vult esse persuasum, beatam virginem ante contractum matrimonium, virginitatem simpliciter vouisse. Argumenta vero, quibus aduersarij oppositã sententiam defendunt, singulatim diluit.

AD primum igitur respondet, re vera prudentia virginis effectum esse: vt virginitatem coniugio anteferreret: qua eadem prudentia factum est, vt virginitatem simpliciter voueret, interim tamen parata diuinae per omnia obsequi voluntati, eiusdemq; dispositioni obtemperare: id quod etiam ad virginis prudentiam pertinet.

AD secundum respondet, eam quæ se voto perpetuæ continentie obstrinxit,

xit, peccare matrimonium contrahendo: si non habeat pro certo, nunquam se ad actum carnalis copulæ venturam: alioqui in carnalem copulam quodã modo consentiret, ac periculo se se, eandem subeundi, exponeret. Iam autẽ beata virgo pro certo habuit fore, vt nunquam congressum viri subiret: ac proinde propter huiusmodi certitudinem non peccauit matrimonium contrahendo.

S I C etiam respondet Scot. de modo tamẽ huiusce certificationis, inter Henricum, & Scotum minime conuenit. Scotus siquidem existimat, fuisse beatam virginem hanc certitudinem ex diuina reuelatione consecutam.

Quemadmodum enim Iosephus fuit diuino oraculo per Angelum instructus, & admonitus ne timeret accipere Mariam coniugem suam, ita etiam beatissima virgo, antequam cum Iosepho connubio iungeretur, ab Angelo, vel certe à Deo inmediate fuit edocta: & admonita, ne dubitaret adsumere Iosephum: vt quem illi Deus daret in custodem, & testem pudoris, quique esset pari voto continentiam seruaturus: illique in multis, ad custodiam virginitatis attinentibus, obsequium diligentissime præstaturus.

H I N C colligit Scot. inter virginem, & Iosephum verum intercessisse matrimonium: licet non fuerit per carnalem copulam consumatum: siquidem in matrimonio non est mutua potestatis corporũ traditio, nisi sub cõditione implicita, nempe si debitum exigatur.

C O L L I G I T etiam Scot. contractum matrimonij nihil offuisse mentali virginis virginitati. Nam illa conditio implicita, nempe si debitum exigatur, non obest vouenti continentia: nisi cum illa conditio ponitur in effectu. At vbi certum est omnino, illam conditionem non esse ponendam in effectu, contractus matrimonij nihil omnino præiudicat voto continentia antea suscepto. At hãc certitudinẽ, diuinitus edocta, nacta est beata virgo, igitur, &c.

H E N R R I C V S tamẽ aliunde putat virginem edoctam, & de debito, nullo vnquam tempore à coniuge repetendo, certam effectam: nempe ex humana prudentia, diuina tamen gratia adiuta. Existimat enim Henric. beatam virginem lumine rectæ rationis, & humanæ sapientia illustratam: ac præterea vi gratia diuinæ adiutam, non solum virginitatem cõiugio prætulisse: verum etiam continere perpetuo, voto suscepto, statuisse. Id vero sic vult esse persuasum. Omnino pro canone, & regula habendum est, vt ad id, quod vnica re expleri, & obtineri potest,

non adhibeantur multa, ad id etiam, quod sine miraculo fieri potest, miraculum minime requiratur: quodque fieri potest ex dono naturæ, non tribuatur dono gratiæ: atqui beata virgo Maria solius humanæ sapientiæ vi, cum dono gratiæ coniunctæ, potuit certa effici, quod nunquam, Deo sic providente, congressum viri subiret, igitur ad illud non est miraculum, aut specialis reuelatio requirenda. Minor ostenditur. Namque virgo illa sacratissima per humanam sapientiam potuit intelligere, gratiorem esse Deo mentis, & corporis perpetuam integritatem, quam coniugium: potuit etiam per eandem sapientiam, vi gratiæ adiutam, animadvertere, diuinam providentiam curaturam, vt voluntas hæc eius expleretur, quis enim speravit in Domino, & derelictus est ab eo: Quocirca beata virgo, id quod Deo erat gratius amplexata, insuper spe de diuina bonitate concepta, illud est consecuta, vt & virgo, id quod ei erat in votis permaneret: & vt maledicti legis, foecunda existens, effugeret.

AD tertium respondetur, illa verba legis non esse præceptiua, sed diuinæ benedictionis promissiua. Pollicetur enim Deus illis cuncta felicia, si se coluerint, & in officio permanserint. Hæc porrò illius populi felicitas posita erat in rerum omnium copia, & affluentia, & in proles multitudine, qua Dei populus augebatur.

HÆC est Henrici de voto virginis sententia, quam eandem & nos ipsi comprobamus, vt pote quam existimemus vero esse similiorem, cum propter allatas rationes, tum propter Augustini authoritatem, qui in eadem videtur fuisse opinione, & sententia, quemadmodum ex his eius, quæ iam subiiciam, verbis intelligi potest. Etenim de sancta virginitate disserens, sic ait. Materna propinquitas nihil Mariæ profuisset: nisi felicius Christum corde, quam carne gestasset. Ipsa quoque virginitas eius gratior, & acceptior, quia non eam conceptus Christus viro violaturo, quam conseruaret, præripuit: sed priusquam conciperetur, iam Deo dicatam: de qua nasceretur, elegit. Hoc indicant verba, quæ sibi foetum annuncianti Angelo Maria reddidit. Quomodo, inquit, fiet istud, quoniam virum non cognosco? Quod profecto non diceret: nisi se Deo virginem iam ante vouisset. Sed quia hoc Israelitarum mores adhuc recusabant: desponsata est viro iusto: non violenter ablaturo, sed potius contra violentos custodituro, quod ipsa iam vouerat. Quamquam etiam si hoc solum dixisset, quomodo fiet istud, neque addidisset, quoniam virum non cognosco: non quæsisset utique promissum sibi filium quomodo foemina paritura esset: si concubitura nupsisset.

Aug. in
lib. de S.
virgini-
tate. c. 4.

Porc.

Potērat & iuberi virgo permanere, in qua Dei filius congruente miraculo formam serui acciperet: sed exemplo sanctis futura virginibus, ne putaretur sola virgo esse debere, quæ prolem etiam sine concubitu concipere meruisset, virginitatem Deo dicauit, cum adhuc quid esset cōceptura nesciret, vt in terreno, mortalique corpore, cœlestis vitæ imitatio, voto fieret, non præcepto, amore eligendi, non necessitate seruiendi. Ita Christus nascendo de virgine, quæ antequam sciret quis de illa fuerat nasciturus, virgo statuerat permanere, virginitatem sanctam approbare maluit, quam imperare. Ac sic etiam in ipsa foemina, in qua formam serui accepit, virginitatem esse liberam voluit. Hæc Augustinus in libro de sanct. Virginitate,

capit. 4. *non virginis sicut mulieris cuiuslibet, sed virginis que ante Verbum* A M I R A
 E X hac D. Augustini sententia, ^{tria} *quatuor* aperte colliguntur. Primum est illud: sacram virginem suam Deo virginitatem deuouisse, sic enim inquit, quod profecto non diceret, nisi se Deo virginem iam ante vouisset. Item paulo post, virginitatem Deo dicauit cum adhuc quid esset conceptura, nesciret. *in dicitur quod virginis sicut mulieris cuiuslibet, sed virginis que ante Verbum* S E C V N D O

colligitur, sacram virginem, cum ante conceptum diuini Verbi, tum ante desponsationem virginitatem vouisse. Sic enim ait Augustinus, sed priusquam conciperetur, iam Deo dicatam, de qua nasceretur, elegit. Hoc indicant verba, quæ sibi foetum annūcianti Angelo, Maria reddidit. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Quod profecto non diceret, nisi se Deo virginem iam ante vouisset. Vouerat igitur beata virgo ante Verbi conceptum. Vouisse autem ante connubium, illa Augustini verba apertissime demonstrant. Sed quia hoc Israelitarum mores ad huc recusabant, desponsata est viro iusto, non violenter ablaturo, sed potius contra violentos custodituro, quod ipsa iam vouerat. Igitur, de sententia Augustini, beata virgo ante despōsationem, virginitatem, Deo suscepto voto, consecrauerat.

T E R T I O colligitur, votum virginis fuisse absolutum, non conditionatum. Id vero ex illis Augustini verbis colligitur, non quæsisset vtique promissum sibi filium, quomodo foemina paritura esset: si cōcubitura nupsisset. Expende illa verba, si concubitura nupsisset: illis siquidem verbis insinuatut sacram virginem in copulam carnalem nullo modo consensisse, neque implicite, neque explicitè: id quod ad absolutum seruandæ virginitatis propositum pertinet. Nam si sub conditione uouisset, implicite saltem concubitura nupsisset.

CÆTERVM hanc de voto absoluto beatæ virginis sententiam nô sic veram esse confirmamus, quin putemus oppositam posse probabilitet defendi. Dicitur igitur pro D. Thoma potest, illam conditionem, si Deo placuerit, duobus modis intelligi posse: vno modo iuxta vulgarem, & cõmunem consuetudinem loquentium, ac hoc modo, idem significat, quod si Deus permiserit illud fieri. Id quod Iacobus Dei Apostolus, dicendum, & adiungendum esse præcipit in rebus omnibus, quæ fieri proponuntur. Altero modo intelligi potest illa conditio de beneplacito præcepti, vt sit illius locutionis hæc sententia, si Deus iusserit. Ponuntur ergo tres conclusiones accomodatæ ad sensum, ac doctrinam D. Thomæ.

Iaco. 4.

PRIMA conclusio. Votum, siue propositum beatæ virginis, non fuit susceptum sub conditione priori modo sumpta. Probatio. Votum sub illa conditione est votum absolutum, igitur beata virgo non vouit sub tali conditione. Antecedens hinc intelligitur, quoniam illa conditio cõmunissima est, & habetur pro non adiecta.

SECUNDA conclusio. Votum beatæ virginis susceptum fuit sub conditione posteriore modo intellecta, statuit enim permanere virgo, si Deo ita placeret, hoc est, nisi Deus aliud, aut inspirando, aut nunciando iuberet. Ad probationem huius cõclusionis valet ratio D. Thomæ, quam in initio huius quæstionis, cum D. Thomæ sententiã explicarem, posuimus.

TERCIA conclusio. Beata virgo sic vouens, non consentit in copulã carnalem. Probatio. Conditio subdens oppositum sui propositi diuino præcepto, aufert consensum in oppositum propositi, igitur beata virgo sic vouens nõ consentit vllõ modo in copulam carnalem. Antecedens patet inductione, namque pater consentiens in mortem filij, si Deus iusserit, non consentit in mortem filij, item sanctimonialis virgo consentiens in nuptias, sub hac cõditione, si Deus iusserit, non consentit in nuptias: igitur, &c. Caiet. 3. p. q. 29. art. 1. ad. 1.

AC de voto virginis hæc, tam multis differuisse sufficiat: iam ad cætera, quibus, de hac secunda quæstione agere instituimus, explicanda pergamus.

SECUNDA conclusio principalis. Decuit vt Christus ex virgine coniugata nasceretur. Hac siquidem ratione diuinitus est, cum matri, tum filio consultum. Ac matri quidem prouisum, ac consultum est, quoniam ita effectũ est, vt virgo illa sanctissima ab infamia, & suspicione admisi stupri vindicaretur, quemadmodum D. Ambrosius annotauit, super Lucam scribens cap. 2. & in diuinæ prolis educatione à coniuge iuuaretur: tegetetur præterea

ab

ab eodem, ac denique rebus omnibus eidem à coniuge opera, & obsequium præstaretur.

CHRISTO etiam est hac ratione magnopere cōsultum: tum primo ne à iudeis tanquam illegitimo toro natus repudiaretur, idignusque haberetur, qui audiretur, & pro Messia reciperetur. Tum secundo, ut conceptus & partus virgineus dæmoni occultaretur, Deo præsertim aciem ingenij ipsius quodammodo præstringente, tum postremo ut diuinus ille puer Iosephi labore, & industria aleretur, & cura, ac studio seruaretur. Nāque ut est à sanctissimo Leone dictum, in sermone de Epiphania, puer **I E S V S** quantitate erat paruus, sandi impotens, alienæ opis indigens, & nulla, ab humana infantia generalitate, nota discretus.

TERTIA conclusio. Non solum verum fuit virginis cum Iosepho contractum matrimonium, verum etiam perfectum. Probatio prioris particulæ conclusionis. Res quæque vera dicitur, cum propriam, & congruentem naturæ formam assequitur, siue à natura siue ab arte introductam: atqui virginis matrimonium habuit propriam formam, fuit igitur verum matrimonium. Minor ex eo perspicitur, quia vterque consensit in copulam conjugalem, quæ indiuisibili animorum copulatione consistit, in quæque consensus in copulam carnalem potentia duntaxat continetur, idque simpliciter, & absolute, in copulam vero carnalem sub conditione, si ita Deo placeret, beneplacito præcepti. Ex quo effectum est, ut nullum sit mentali Mariæ virginitati, tali consensu, detrimentum allatum, nam, ut supra iam diximus, conditio subiiciens oppositum propositi diuino præcepto, non ponit cōsensum in oppositum propositi. Credendum est tamen, conditionatum hūc in carnalem copulam consensum, non fuisse actum in virgine, ut quæ de carnali copula nullo modo cogitauerit, sed habitu duntaxat, & animi præparatione, id quod satis erat ad mentis, & conscientia rectitudinem. Preces siquidem virgo illa sanctissima ad Deum assiduas pro perseverantia virginitatis fundebat, oppositum vero huius, in sola animi præparatione erat, eaque conditionata. Ad quam quidem animi præparationem referenda sunt omnia, quæ à sanctis doctoribus, de virginis in carnalem copulam consensu conditionato sunt tradita.

RELIQVA est posterioris partis conclusionis approbatio, pro cuius probatione, illud annotandum esse duximus, duplicem esse rei cuiusque perfectionem, primam scilicet & secundam. Prima cuiusque rei perfectio in forma eiusdem posita est, ex qua res ipsa speciem consequitur: secunda vero in

Caiet. 3.
p. q. 29.
ar. 1.

operatione consistit, quæ ex forma proficiscitur, & cuius interuentu res illa finem attingit. Ita in matrimonio duplex quoque perfectio reperitur, vna quæ in forma, altera quæ in operatione consistit. Forma matrimonij in indiuisibili, & inseparabili quadam animorum coniunctione posita est, qua mutuo seruant fidem ipsi coniuges, iusque petendi, & inuicem reddendi debitum colunt. Operatio verò posita est in prolis procreatione, & educatione, quorū vnum obtinetur corporum congressu, alterū verò mutua opera & obsequio, quæ sibi vicissim præstant coniuges ad prole educandam.

VIRGINIS igitur cum Iosepho contractum matrimonium, perfectū fuit, cum priore genere perfectionis, tum posteriore: non tamen quoad omnia, sed quoad aliqua, eaque precipua. Priore quidē, quoniam illud matrimonium habuit propriam formam, vti diximus, posteriore verò, quoniam ibi fuit cohabitatio, mutui obsequij exhibitio, & prolis educatio. Hæc siquidem in illo coniugio admirabiliter, & præstantissime enituerūt. Vnde hoc nomine illud matrimoniū non solum perfectum fuit, verum et præstantissimū, atque perfectissimū. Sola ibi defuit carnis copulatio, cuius interuentu proles generatur, ac proinde illud matrimonium hoc solo nomine non fuit consummatum: simpliciter tamen perfectum fuit, id quod hoc argumento ostenditur.

ILLVD coniugium est perfectum in quo omne nuptiarum bonum reperitur: atqui in illo coniugio omne nuptiarum bonum inuentum est, fuit igitur perfectum, minor ostenditur. Namque omne nuptiarum bonum, Augustino teste, libro de Nuptiis, & concupiscentia primo, cap. 12. tomo. 7. tribus maxime continetur, nempe fide, prole, & sacramento: atqui eodem Augustino authore, in illis parentibus hæc tria maxime enituerunt, nempe fides, proles, & sacramentum: prolem enim cognoscimus ipsum Dominum Iesum Christum, fidem, quia nullum adulterium, sacramentum, quia nullū diuortium, solus ibi nuptialis concubitus non fuit, in illo igitur sanctissimo coniugio omne nuptiarum bonum repertum, & inuentum est. Ita beatæ Mariæ virginis cum Iosepho iunctum matrimonium, non solum verum fuit, verum etiam perfectum, perfectione non essentiali modo, sed etiam accidentaria.

RELIQVVM est vt argumentum initio positum, quo hæc conclusio refellebatur, diluamus. Dicimus igitur veritati matrimonij, & coniugij, nihil omnino detrahare virginitatem, siquidem veritas & perfectio essentialis matrimonij, posita est in dissolubili animorum copulatione, quæ stare,

& con-

& conuenire cum virginitate vtriusque coniugis potest. Vnde ait Augustinus in libro de consensu Euangelistarum. Non est fas, vt Iosephum ab hoc coniugio Mariæ separandum Euangelista putaret, quod non ex eius concubitu, sed virgo peperit Christum. Hoc enim exemplo magnifice insinuat, conjugatis fidelibus, etiam seruata pari consensu continentia, posse permanere, vocarique coniugium, non permixto corporis sexu.

Ad formam igitur argumenti respondendo dicitur, matrimonium, non animorum modo coniunctione, verum etiam potestatis corporum mutua traditione, quæ ad carnalem copulam pertinet, contineri, necesse non quidem secundum animi præparationem, iubente scilicet Deo, aut ita disponente, vel certe viro potente, non tamen necessario secundum actum, siue actualem potestatis corporum traditionem, siue exhibitionem, &c.

DE CONCEPTU DIVINI VERBI IN

vtero virgineo.

Quæstio. III.

Virum beatam virginem aliquid actiue egerit in conceptu diuini Verbi?

PRO explicatione admirabilis, & ineffabilis diuini Verbi in vtero virgineo conceptus, nonnullas statuimus conclusiones, quarum hæc est prima. Corpus Christi, quod in patribus antiquis non præfuit secundum aliquid signatum, de purissimis virginis sanguinibus, Spiritus sancti opera, puncto temporis: conceptum, & formatum est.

HVIUS catholice assertionis primam partem in hunc modum ostendo. Nihil quod fuerit à parentibus beatæ virginis acceptum fuit materia corporis Christi, igitur corpus Christi non præfuit in Adamo, ac cæteris patribus, secundum certam aliquam substantiæ portionem, per manus quasi transfmissam vsque ad virginem beatam, ex qua corpus Christi formaretur. Cōsecutio aperta est, antecedens ostenditur. Materia ex qua corpus Christi formatum est, non fuit caro, aut os beatæ virginis, neque aliquid quod fuerit actu pars corporis ipsius virginis, quemadmodum paulo post ostendemus, at quicquid fuit in virgine à parentibus acceptum, fuit actu pars corporis beatæ virginis, nihil igitur quod fuit in virgine à parentibus acceptum: fuit

mate-

materia corporis Christi.

A D D E, quia si huiusmodi portiuncula mundæ, & non infectæ carnis fuisset ab Adamo, per patres ad virginem vsque transmissa, ex qua Christi corpus formaretur, Christus ad Adamum solum pertineret, ad ceteros vero patres, non item: nisi veluti ad deserentes duntaxat, quemadmodum aqua comparatur ad aquæductû. Id vero scripturis sanctis repugnat apertissime, quibus proditum est, Christum esse ex patribus secundum carnem, idque naturali propagatione.

P O S T R E M O caro Christi minus valuisset ad prolapsi hominis curationem: ut quæ non de natura lapsa, sed de natura instituta esset fabricata: quæ omnia cum sint in absurdis, cumque à fidei decretis vehementer abhorreant, sequitur sententiã afferentem, Christum fuisse in Adamo secundum certam aliquã carnis portionem, quæ in eodem ab infectione fuit diuinitus vindicata, esse falsam & erroneam.

Mag. 3.
Sen. d. 3.

D V O tamen sunt, quibus hæc sententia videatur posse confirmari, & stabiliri: in quibus illud est prius, quia caro Christi valuit ad medicinam Adamo, iisque omnibus, qui ex Adamo infecto, originem duxerunt, afferendam: at quod infectum, & deprauatum est, non valet ad curationem, videtur igitur omnino esse statuendum, particulam aliquam carnis in Adamo integrã, & ab infectione liberam remansisse, ex qua, ceu ex materia, medicina cunctis hominibus conficeretur.

P O S T E R I V S vero est illud, quia si Christus in Adamo non fuit secundum certam aliquam mundæ carnis particulam, caro Christi in Adamo peccato fuit obnoxia: id quod tamen non videtur Christo congruere, non earatione solum, qua omnis peccati deletor est, verum etiam quæ Dei sapientia est, in quam nihil inquinatum cadit, quemadmodum dicitur sap. 7.

H Æ C diluuntur facile. Prius argumentum diluitur minoris propositionis explicatione. Namque caro Christi spectari potest duobus modis, vno modo ante assumptionem: altero modo post assumptionem. Priori modo caro Christi erat medicina potentia, & materialiter solum, posteriori modo est medicina actu, & formaliter, qualitate distincta à carne ceterorum hominû, nõ materia. Nam ex eodem materiali principio gigni potest sanum & egrû. Etenim vnus, idemque cibus in eo qui bene valet, in sanam carnem & integram conuertitur, in eo vero qui male habet, ceu in leproso, in carnem morbo lepræ infectam. Ita effectum est, quemadmodum disertissimus annotauit August. 10. super Genesim ad literam, ut eadem caro non Abraham tantum,

sed

sed ipsius primi, terrenique hominis habuerit vulnus præuaricationis, & medicamentum vulneris. Ex ea siquidem materialiter caro Christi formata est: quæ fuit cunctis hominibus medicinæ, & salutis.

QUOD vero ad posterius argumentum attinet, illam consecutionem partim abnuimus, & partim admittimus. Etenim caro Christi spectari potest duobus modis, vno modo quærat materialiter in patribus, altero modo quærat ad Christum, propagatione patrum, deducenda. Priore modo caro Christi obnoxia fuit peccato, nihil enim in patribus liberum fuit ab infectione peccati, nihilque mundum est reliquum, ex quo postea corpus Christi formarentur. Posteriore vero modo caro Christi non fuit obnoxia peccato, quoniã ad Christum munda, non virili satù, sed Spiritus sancti opera, deducenda erat. Simpliciter tamen de Christi carne in patribus vere enunciatù, quod facit obnoxia peccato: quoniam non de Christi carne in se, sed vt in patribus, enunciatù peccatum. Quo maiores Dei filio gratias agere debemus, qui carnem, quæ erat assumpturus, ex massa infecta propagatam esse voluerit: quam uic purissimam assumpserit.

C B I I C I adhuc cõtra potest, si caro Christi vt in patribus obnoxia fuit peccato, sequitur vere dici posse, Christum in Adamo, peccauisse, vt qui in Adamo non solum fuerit originaliter, verum etiam carnem in eo habuerit obnoxiam peccato, quemadmodum cæteri homines, quos omnes D. Paulus cõstanter affirmat in Adamo peccauisse. Negandam putamus consecutionem. Nam & si illud Christo cum cæteris hominibus cõmunesit, quod fuerit in Adamo secundum originem, interest tamen multum inter Christum Dominum, & cæteros homines, quoniam cæteri homines sic in Adamo origine fuere, vt ad illos peccati Adams labes permaneret, vt qui in Adamo erant, non solum secundum corpulentam substantiam, verum etiam secundum seminalem rationem: quia scilicet ex Adamo virili satù, & concupiscentiæ lege propagandi erant. At Christus sic in Adamo fuit, vt ad ipsum nullo modo Adams peccatum perueniret, quando quidem in ipso erat secundum corpulentam substantiam solum, ob id scilicet quia materia corporis Christi trahenda erat per originem ex Adamo, non tamen secundum seminalem rationem, vt qui non virili satù, & concupiscentiæ lege, sed longe diuersa ratione esset ex Adamo originem ducturus.

I T A effectum est, vt Christus neque in Adamo peccauerit, neque extra Adamum peccatum originale contraxerit: at cæteri homines, & in Adamo peccauerunt, & extra Adamum, peccati originalis labem susceperunt.

Augu. in
epistola
ad Volu-
sianum.

SECUNDO loco asserimus corpus Christi fuisse ex purissimis virginis sanguinibus formatum. Id vero in hunc modum ostendimus. Conceptus Christi partim fuit naturalis, partim supra legem, & institutum naturæ, id quod summo Dei consilio factum fuisse confirmat Augustinus, ne dum omnia mirabiliter faceret, auferret quod mirabiliter fecit, quatenus opinionem hominibus afferret, non se veram hominis naturam suscepisse. Fuit quidem Christi conceptus naturalis: quatenus foemineo utero includi, eodemq; novem menses gestari, ac demum ex foemina nasci voluit. Supra naturalis vero, quoniam à virgine conceptus, & à virgine fusus, & editus in lucem est. At ad naturalem ordinem & rationem, quod ad foeminam attinet, illud pertinet, ut materiam conceptui, & generationi subministret, ad supernaturalem vero rationem spectat diversitas principij activi (etenim foemina virili sexu concipiens, non est virgo, principium autem actiuum naturaliter ad virum pertinet) Christi igitur generatio habuit materiam ex matre similem ei, quæ ceteræ foeminae conceptui, & procreationi sobolis subministrant, principium vero actiuum diversum: atqui de sententia Aristotelis, materia generationi animalium accommodata, est sanguis mulieris, non quicumque, sed perfectius de costis, eoque vi generatrice perductus, ut sit materia apta generationi, relinquatur igitur Christi corpus fuisse ex purissimo virginis sanguine, vi generatrice eiusdem ad ampliorem digestionem perducto, conceptum.

Arist. de
gen. ani.
li. 1. c. 19.
item. 20.

HINC intelligitur, quanto illi fuerint errore lapsi, qui putauerunt sanctissimum Christi corpus ex tribus guttulis, in corde virginis insidentibus, fuisse efformatum. Hæc siquidem opinio præterquam quod à sanctorum patrum cõmuni sententia abhorret, tum certe cum diuinis literis pugnat apertissime. Ac sanctorum patrum aperta est sententia, qui docent Christi conceptum fuisse partim naturæ consentaneum, partim vero institutum omne naturæ superasse. Quocirca Ambrosius eo, quem de incarnatione Verbi scripsit libro sic ait. Multa in Christo secundum naturam inuenies, & supra naturam. Secundum conditionem enim naturæ in utero foemineo fuit, sed supra conditionem virgo concepit, & virgo generavit. Ecce audis Christum, fuisse virginis utero, non corde corporaliter conceptum. Diuus etiam Pat. August. in epistola ad Volusianum, sic inquit: si omnipotens Deus hominem ubicumque formatum, non ex materno utero crearet, sed repentinum inferret aspectibus, non ne opinionem confirmaret erroris? Neque hominem verum suscepisse videretur.

Ambro.
super Lu-
cam. 33.

August.

SED cur sanctorum patrum sententias proferimus, cum ad hanc opinio-

nem

onem refellendam, suppetant diuinarum literarum apertissima testimonia? Lucæ. 1. dicitur. Ecce concipies in vtero, & paries filium. In vtero Dei filium fore concipiendum prædixit Angelus, non in corde. Alioqui si corde corporaliter foret concipiendus filius Dei, minus ad rem accomodate sanctissima, ac prudentissima virgo interrogasset. Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Siquidem conceptus proles in corde, ratione virili minime perficitur. Iam autem cum interrogando, & causam interrogationis subiungendo, virilis seminis mentionem fecerit, aperte declarauit, se de modo concipiendi eo quæ siuisset, quo virili satu concipi foetus consueuit.

Luc. 1.

MATH. etiam primo ita continetur: antequam conuenirent, inuenta est in vtero habens de Spiritu sancto. In vtero ait inuentam gestare, non in corde.

Mat. 1.

LVCÆ etiam secundo scribitur, vt profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore pregnante: atqui prægnans illa sola dicitur, quæ in loco conceptui à natura destinato infantem gestat, relinquitur igitur virginem in corde minime concepisse Dei Verbum corporaliter, sed in vtero. Id quod etiam hac ratione conficitur. Virgo Maria est mater Verbi incarnati: at si corde Dei Verbum corporaliter concepisset, non vere esset illius mater, quemadmodum neque Adamus fuit pater, aut mater Euxæ, tamen si ex particula quadam Adami Eua fuerit fabricata, nullo igitur modo Christus est ex sanguine virginis in corde ipsius existente conceptus.

CVM igitur hæc sententia, patrum sententiis, scripturæ testimoniis, ac demum rationi aduersetur, sequitur illam non solum esse falsam, verum etiam & erroneam: quam eandem cardinalis Caietanus testatur Rhomæ, se præfente, fuisse damnatam. Est igitur verissima sanctorum patrum sententia, quæ docet, ac tradit Christum dominum ex purissimo vteri virginici sanguine fuisse conceptum. Sic enim Damascenus tertio de fide orthodoxa libro, cap. 1. scriptum reliquit. Filus Dei carnem anima rationali præditam, sibi ex purissimis virginis sanguinibus fabricauit.

Caiet. 3.
p. 9. 31.
ar. 5.

Damasc.

OBIICIT tamen contra potest, Christus ex purissimo virginis sanguine fuit conceptus, igitur corpus Christi, eadem cum corporibus cæterorum hominum specie minime continetur: siquidem cæterorum hominum corpora ex semine muliebri, & ex sanguine menstruo formantur, corpus autem Christi fuerit ex purissimo sanguine formatum, iam autem semen & menstrum puro sanguini opponuntur.

D. THOMAS negandam omnino putat consequentiam, vt qui in ea sit opinione & sententia vt existimet, hominum corpora neque ex semine mu-

Tho. 3.
p. 9. 31.
ar. 5. ad. 3.

liebri,

liebri, neque ex sanguine menstruo, ceu ex materia procreari. Non quidem ex semine muliebri, siquidem imperfectum quiddam sit, & incompletum in genere feminis, ex quo fit, ut non sit materia generationi idonea, vel certe ad eandem minime necessario requiratur. Neque itidem ex sanguine menstruo hominum corpora procreantur, quoniam sanguis menstruus excrementum, & purgamentum quiddam sit purioris sanguinis: iam autem ex eo quod natura repudiat, quodue expellit, foetus minime formatur. Hinc colligit D. Thomas, & quod materia apta generationi, sit sanguis quidam purior reliquo sanguine, vi generatrice ad ampliorem quandam digestionem perductus, & à natura conceptui praeparatus, & quod sanctissimum Christi corpus nullo modo fuerit ex semine virgineo formatum, cum propter imperfectionem, & incompletionem illius (id quod est virgini cum cæteris feminis cõmune) tum ob id vel maxime, quia semen quadam cum concupiscentia, & libidinis voluptate resoluitur: iam vero in virgineo cõceptu, nullus cupiditati, & libidinis voluptati relictus est locus.

Caiet. 3.
P. 1. 3. ar.
5.

SUNT qui existiment, nihil repugnare fidei dicere, proximam corporis Christi materiam fuisse semen virgineum. Nam quemadmodum ad integritatem virginæ puritatis illud pertinet, quod sanguis ille purissimus sit ad locum generationi accomodatum, citra omnem libidinem attractus: ita etiam ad admirabilem Christi conceptum pertinet, quod citra sensum libidinis virgineum sit semen resolutum. Quocirca coelestis ille nuncius virginem instruens de ratione huius admirabilis conceptus, non solum dixit, Spiritus sanctus superueniet in te, sed adiecit etiam, & virtus altissimi obrabit tibi, id est, ab æstu concupiscentiæ, & libidinis proteget. Etenim opus non est umbra, nisi cum est æstus, à quo umbræ interuentu protegimur.

Luc. 1.

NEQVE est quod dicatur, huiusmodi feminis concursum non posse stare, & conuenire cum integerrima virginis matris virginitate. Nam & si feminis resolutio naturalis & voluntaria, virginitatem adimat mentis, non tamen supernaturalis, & voluntaria, non quidem in se, sed in sua causa: cuiusmodi fuit virginei feminis resolutio.

Luc. 1.

PORRO hunc virginei feminis, ad conceptum diuinæ proles concursum, non fuisse in se voluntarium, ex verbis beatæ virginis collectum volunt. Nā assensum præbens iis, quæ Angelus sibi diuinitus annūciauerat, sic ait, ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum. Cum ait, ecce ancilla Domini, Deo se totam in obsequium tradidit. Cum vero adiecit, fiat mihi secundum Verbum tuum, assensum præbuit, non quidem feminis concursui,

fui, sed Spiritus sancti superuentui, virtutis altissimi obumbrationi, intermerato filij Dei conceptui, hæc siquidem omnia Angelus eidem exposuerat. Quocirca virginis, ad hæc ipsa explenda assensus, ad conseruationem illibate virginis pertinet, de qua tuenda tantopere sollicita, Angelum interrogauit inquiring, quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Quare Angelica responsione secura effecta de eo, quod tantopere timebat, nempe de sacratissimæ virginis amissione, imo vero spem certam concipiens fore, vt non solum virginitas ipsius diuinitus conseruaretur, verum etiam diuina prole admirabiliter ditaretur, constanter & intrepide respondit, fiat mihi secundum verbum tuum. Qua responsione nullum est mentali ipsius virginis detrimentum allatum: tamen cum seminis concursu sese concepturam esse intellexisset.

NOBIS placet hæc Domini Caietani sententia, vt quæ ad Medicorum de materia embryonis sententiam accedat. Etenim Medicorum sententia est tam foemineum, quam masculinum semen in conceptu prolis concurrere, & vtrumque in vnum motum, & in vnus animalis procreationem conspirare, generatricis tamen facultatis plus inesse in semine maris. Cum igitur conceptus diuinæ prolis, non solum miraculosus fuerit, sed etiam naturalis, quemadmodum supra de sententia D. Thomæ diximus, sequitur vt virgo integerrima eam conceptui, & generationi diuinæ prolis materiam ministrauerit, quam cæteræ foeminae conceptui, & procreationi sobolis subministrant, ministrant autem, de sententia Medicorum semen, & sanguinè menstruum, relinquatur igitur hanc fuisse etiam à beata virgine materiam admirabiliter, & purissime subministratam.

DIVO igitur Thomæ concedimus semine foemineum esse imperfectum quiddam in genere seminis, non quidem quod ad essentiam & speciem seminis attinet, sed quod ad actuositatem, & efficientiam pertinet, minus siquidem generatricis facultatis inest in semine foemineo. Cui rei illud argumento est, quia foemineo semini non conuenit actiuitas, nisi vt subordinatur semini virili. Vnde ad miraculum virginei conceptus pertinet, quod semen virgineum citra concursum seminis virilis actiuitatem habuerit in corporis Christi formatione.

AD illud vero alterum à Thoma dictum de sanguine menstruo, respondemus cum Medicis sanguinem menstruum concurrere ceu materiam ad ge-

neratione: non quidem quoad totam sui substantiã, sed quoad puriorem, & subtiliorem, quam natura separat, & excernit, ac conceptui prolis præparat: & accomodat.

TERTIO loco in conclusione positum est, fuisse Christum Spiritus sancti opera conceptum. Huic sententiæ suffragatur authoritas scripturæ. Dicitur enim Luc. 1. Spiritus sanctus superuenit in te, &c. Item Matthæi. 1.

Luc. 1.
Matth. 1.

Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est. Vnde & in symbolo Apostolorum: & in symbolo Nyceno, Christus esse dicitur de Spiritu sancto conceptus. In qua locutione, illa præpositio, de, non denotat habitudinem materiæ, sed habitudinem principij effectiui. Etenim Spiritus sanctus ex purissimo virginis sanguine formauit corpus Christi, efficientiam, & a stuitatem seminis virilis explens, quemadmodum diuus Ioannes Chrysostomus, & diuus Ioannes Damascenus annotauerunt. Ac Ioannes quidem Chrysostomus ita ait. Vnigenito Dei in virginem ingressuro, præcessit Spiritus sanctus, vt præcedente Spiritu sancto in sanctificationem nascatur, scilicet Christus, diuinitate ingrediente pro semine. Damascenus vero libro de fide orthodox. 3. ita ait, obumbravit eidem Dei sapientia, & virtus, veluti diuinum semen. Comparat autem Spiritus sanctus semini, non quidem quoad habitudinem materiæ, quæ in conceptu animalis transmutatur, sed quoad habitudinem causæ effectiue, quæ in semine spectatur. Causa enim effectiua corporis Christi fuit Spiritus sanctus, materia vero ex qua formatum, & effectum illud corpus ab Spiritu sancto est, fuit virgineus sanguis is, qui est natura ad conceptum foetus accomodatus.

Chryso-
stomus
super
Matth.
ca. 1.
Damasc.
lib. 3. c. 1.

NEQVE est tamen quod Spiritus sanctus pater Christi dicatur, tamen si ad Christi generationem a stiuè concurrerit, virilis seminis efficien-
tiam explens, quoniam ad rationem patris illud requiritur, vt de sua sub-
stantia, viuentem quoque substantiam procreet, eidem similem secundum
speciem. Id quod non conuenit Spiritu sancto, respectu Christi, neque qua
Deus, neque qua homo est. Non qua Deus, siquidem Dei filius non est
ab Spiritu sancto productus, imo vero Spiritus sanctus est à filio productus.
Neque itidem qua homo est, tum quia nihil substantiæ ipsius Spiritus san-
cti coaluit in substantiam humanæ naturæ Christi, quemadmodum aliquid
substantiæ patris transit in substantiã filij, quæ generat, tum quia Christus qua ho-
mo est, non est similis Spiritui sancto, quod ad essentiã, & speciẽ attinet. Efficiẽtia
igitur Spiritus sancti in cõceptu Christi, non fuit similis ei, quã pater habet
in conceptu, & generatione filij, hoc est, interuentu profluuij genitalis, sed

similis

similis ei, quam artifex exercet, in materiam externam, vim suam, & actionem explicans: ac proinde ut possit Spiritus sanctus dici principium effectivum Christi, pater certe nullo modo dici potest.

O B I I C I contra potest, natus ex aliquo est filius eius, at Christus ex Spiritu sancto natus est, quemadmodum refert Matth. cap. 1. Quod in ea, inquit, natum est, de Spiritu sancto est, est igitur Christus filius Spiritus sancti. Argumentum diluitur explicatione maioris propositionis, non enim quicquid nascitur ex aliquo, iam filius ipsius est, alioqui vermes, qui ex carnibus nascuntur, dicerentur ipsarum filij, sed quod nascitur ex aliquo, ceu ex efficiente, interuentu feminis, & secundum similitudinem naturæ: sic autem non est Christus natus ex Spiritu sancto, sed natus est ex eo, tanquam ex causa prima effectiua, quomodo etiam Christus à tota est Trinitate generatus.

Matth. 1.

Q V Æ R A S cum tota Trinitas effectiue concurrerit in conceptu, & generatione Christi, cur potius dicatur Christus de Spiritu sancto conceptus, & ab Spiritu sancto esse, quam à patre, & filio? Respondemus id speciatim attribui Spiritui sancto, quoniam quæ attribuantur Spiritui sancto, bonitas scilicet, gratia, & charitas, in hoc mysterio, hoc est, in Verbi Dei incarnatione maxime eluxerunt. Bonitas quidem, declarata est, quoniam summa deitatis cõmunicatio in hoc mysterio reperitur, gratia vero, quia nullis meritis, sed diuino solum munere, humana est natura in tantam celsitudinẽ sublatã. Charitas postremo Dei admirabiliter eluxit, quoniam hominem, qui interierat, non ab interitu modo vindicauit, sed misera diaboli tyrãnide oppressum, in libertatem asseruit: & in veterem gradũ restituit. Sic enim Deus dilexit mundum, ut filium suũ vnigenitũ daret, ut omnis qui credit in illum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

Ioan. 3.

Q V A R T O loco in conclusione positum est, corpus Christi fuisse puncto temporis formatum, & numeris suis omnibus expletum. Pro explicatione particulæ huius postremæ nostræ conclusionis, illud notandum, tria in conceptu prolis in vtero reperiri, scilicet localem motum sanguinis menstrui ad locum generationi accomodatum, ipsam corporis efformationem, postremo eiusdem corporis amplificationem. Ponuntur igitur tres, ad rem propositam explicandam accomodatæ, propositiones, quarum hæc est prima.

T R A C T I O sanguinis virginei ad locum generationi accomodatum, non potuit fieri temporis momento. Probatio. Motus localis corporis

Tho. 3.
P. 9. 33.
ar. 1.

non potest momento temporis expleri, ut pote cuius partes successiue subintrant locum, atque tractio illa sanguinis virginei ad locum generationi, & conceptui accomodatum, fuit localis corporis motus, igitur instanti temporis non potuit expleri.

SECUNDA propositio. Amplificatio corporis Christi, etiam in utero virgineo, fuit successiua: tum quia augmentatio non fit citra localem motum, etenim aucta corporis quantitate, consequitur necessario maioris loci occupatio, ex quo fit, ut in omni corporis amplificatione, motus localis virtualis per modum cuiusdam sequelae, interueniat. Tum quia illa corporis augmentatio, vi & facultate animae iam in corpore formato actiones suas obeuntis, perficitur, iam autem anima tempore operatur, non instante.

TERCIA propositio. Formatio corporis Christi temporis momento perfecta est. Huius porro catholicae veritatis ratio sumitur ex perfectione virtutis ipsius actiui principij, nempe Spiritus sancti, nam quanto agens est maioris virtutis, tanto potest citius materiam praeparare formae conceptui, ex quo fit, ut agens infinita virtute praeditum, possit temporis momento materiam praeparare, atque Spiritus sanctus, à quo Christi corpus formatum est, est efficiens infinita virtute praeditum, temporis igitur momento materiam praeparauit formae conceptui.

ADDE, quia si formatio corporis Christi fuisset successiua, haec propositio non esset vera, filius Dei est conceptus in utero virgineo: consequens repugnat fidei, igitur & antecedens. Sequela colligitur ex duabus propositionibus, quarum haec est prior, Decuit ut filius Dei formatum corpus assumeret, id siquidem cum dignitate, & excellentia tantae personae congruebat, posterior haec est. Conceptio in utero virgineo attribuitur filio Dei, interuentu assumptionis, hinc iam illud sequitur, quod si formatio corporis Christi fuisset successiua, tota conceptio non posset attribui filio Dei, ac proinde haec propositio esset falsa, filius Dei conceptus est de Spiritu sancto. Simul ac igitur proxima corporis Christi materia ad locum generationis delata est, corpus ipsius non formatum modo est, verum etiam assumptum.

Damasc. Simul enim ut Ioannes annotauit Damascenus, caro illa sanctissima & caro
lib. 3. c. 1. fuit, & Verbi Dei caro.

ALIOQVI si carnis conceptio Verbi Dei assumptione tempore antecessisset, altera aliquando hypostasim, praeter Verbi hypostasim habuisset, quae aut mansit post assumptionem, aut per assumptionem sublata est, si mansit:
igitur

igitur in incarnatione non est facta unio in persona, id quod repugnat rationi incarnationis, si vero sublata est, id minime congruebat cum Verbi Dei incarnati instituto, cui propositum erat perdita, & collapsam naturam reficere, non integram destruere.

E O D E M igitur temporis momento, quo sanctissimum Christi corpus formatum est, fuit à Verbo assumptum, eodem etiam momento, rationali anima perfectum, quippe cum anima mediū congruētiae fuerit ad corporis assumptionem, quemadmodū libro. 3. docuimus.

EXISTUNT tamen hoc loco duæ dubitationes, quarum prior ad formationem corporis Christi, posterior vero ad ipsius animationem pertinet.

Ac de formatione corporis Christi dubitatur, siquidem Augustinus oppositum eius, quod tertia cōclusionione diximus, sensisse videatur, in libro. 83. questionum, quo loco ita ait. Non absurde. 46. annis dicitur fabricatum esse templum, quod corpus eius figurabat, ut quot anni fuerunt in fabricatione templi, tot dies fuerint in corporis dominici perfectione. Formatio igitur & fabricatio corporis Christi, tempore perfecta est, non tēporis instante.

August.

ANIMATIONI porro, pro eodem temporis momento, illud aduersatur, quoniam forma queque naturalis certam in materia, in qua recipitur, quantitatem postulat: at corpus Christi primo illo conceptus momento nō habuit tantam magnitudinē, quā tam habent cæterorum hominū corpora, quando rationalem animam concipiunt, alioqui facta in utero virgineo ad corpus Christi accessione, vel citius fuisset natus ipse Christus, quam à natura institutum & comparatum est, vel certe maiori fuisset corporis mole, quā cæteri infantes.

HARVM quæstionum facilis est explicatio. Prior igitur quæstio explicatur adhibita distinctione. Namque perfectio corporis humani in utero foemineo duplex est, vna essentialis, altera quantitativa. Perfectio essentialis posita est in membrorū omnium, quæ in humano corpore requiruntur, delineatione, procreatione, & distinctione. Perfectio vero quātitatiua in corporis iā efformati debito incremento consistit. Dicimus igitur formationē corporis Christi fuisse pūcto temporis perfectam, quoad perfectionē essentialē, habuit enim Christus simul ac cōceptus est omnia mēbra, eaq; inter se distincta: nō tamē perfectū est illud corpus statim quātitatiue, ut. s. ea esset magnitudine, quā cæterorū hominū corpora quadraginta dierū spacio assequūtur, sed adhæc totidem diebus peruenit. Ac sub hoc sensu accipiendū est id quod est ab Augustino dictum, fuisse. s. corpus Christi tot diebus perfectum, quot

annis templum Domini est extractum. Illa siquidem perfectio, non est ad essentialem humani corporis perfectionem referenda, sed ad quantitativam: quam corpus Christi tot diebus est affectum, quot diebus eandem cæterorum hominum corpora assequuntur. Ita inter Christum, & cæteros homines, quod ad perfectionem quantitativam attinet, nihil interest omnino, siquidem in corpore Christi perficiendo, quemadmodum in cæterorum hominum corporibus perficiendis quadraginta & sex dies positi sunt, at quod ad formationem attinet, multum interest: quandoquidè corpus Christi, quoad omnia sua membra, subito formatum est cæterorum vero hominum corpora, quoad membra omnia, quadraginta dierum spacio formantur.

QUOD vero ad posteriorem quæstionem attinet, datus quamque formam, debitam in materia quantitatem requirere, cæterum hæc quantitas habet latitudinem, siquidem & in maiori, & in minori quantitate spectatur. Nam proceriorum hominum corpora, maiorem in prima sui animatione quantitatem habent, exiguorum vero minorem. Etenim corporis cuiusque in ipsa animatione quantitas, quadam proportione accomodatur ad eam quantitatem, ad quam illud ipsum corpus per augmentum est perventurum. Quocirca quantitas corporis Christi, quam habuit pro eo tempore, quo in corpora cæterorum hominum anima infunditur, accomodata est ad quantitatem illam corporis, ad quam postea per augmentum peruenit, quæ ipsa fuit decentissima. Minorem tamen habuit, simul ac conceptus est, non tamen adeo fuit exigua, ut in ipsa non potuerit animati corporis ratio conservari. Ita prima conclusio, quoad omnes sui partes, tractata, & explicata est: reliquum est, ut secundam, qua propositæ ad excutiendum quæstionis explicatio continetur, subiungamus.

SECONDÆ conclusio. Beata virgo active aliquid egit in conceptu divini Verbi. Id vero ostenditur cum ratione, tum auctoritate. Ac ratione quidem in hunc modum ostenditur. Mater active concurrit in concipiendo foetu, igitur & virgo Dei para, active concurrit in concipiendo divino foetu. Consecutio hinc liquet, quia, quod ad matrem attinet, conceptus Christi fuit naturalis. Cum igitur cæteræ matres in concipiendis foetibus active concurrant, sequitur igitur & beatam virginem active concurrissè in concipienda divina prole.

PORRO antecedens illud, nempe matrè active concurrere in concipiendo, & procreando foetu, multis argumentis ostenditur. Principio ita licet argumentari. Formas eiusdem speciei consequuntur potentia naturales eiusdem rationis,

at mas

at mas & foemina sunt eiusdem speciei, potentias igitur naturaleis habent eiusdem rationis, cum igitur in procreatione foetus forma maris vim habeat actiuam, sequitur vt eandem quoq; habeat forma ipsius foeminae.

PRÆTEREA, vis vegetatrix est actiua, vt est apud Aristotelem. 2. de anima libro, igitur eadem vis in foemina est actiua, alioqui, si in foemina esset passiuua, & in viro actiua, non essent illæ duæ facultates eiusdem in vteru procreationis.

ITEM, proles interdum assimilatur matri, at omnis assimilatio est à causa effectiua, cui est propositum assimilare sibi passum, igitur mater aliquid agit in conceptu prolis.

ITEM, in generatione vniuoca forma inducens formam in materiã præparatam, & forma inducta, sunt eiusdem rationis, sed generatio animalis est vniuoca, forma igitur inducens, & inducta sunt eiusdem rationis, at in generatione, & procreatione foetus, non est alia forma substantialis cum forma inducta, nisi forma matris, nam pater nihil facit aliud, quam semen in vas muliebre conuicere, in quo inest vis actiua ad procreationem prolis, igitur forma substantialis foeminae concurrat actiue, alioqui generatio non esset vniuoca.

POSTREMO si mater non aliter concurreret ad generationem prolis, quam vas, aut locus conueniens, de cuius aliquo ceu materia generaretur proles, non tribueretur plus aliquid matri in generatione animalis, quam terræ in generatione mineræ, si de aliquo ei generatur minera, ac proinde eiusmodi terra dici posset mater mineræ, imo vero & homo esset mater vermis in eo generati; loco conuenienti, ex humore aliquo putrefacto. Si uero aduersarius occurrat inquiring, vermem genitum non esse eiusdem speciei, id facile diluitur obiiciendo eidem asinam, quæ est mater muli, & tamen eadem cum mulo speciei minime continetur. His itaque argumentis effectum esse voluit Scotus matrem in concipiendo foetu actiue concurrere, quem eundem sequitur Gabriel. 3. sentent. dist. 4. quæstio. 1. In eadem opinione & sententia sunt etiam Medici, quorum doctrinam Scotus est amplexatus.

OSTENDIMVS rationibus & argumentis virginem beatam aliquid egisse in conceptu Verbi, superest vt hoc ipsum auctoritate confirmemus: est aut ea D. Ioannis Damasceni tertio de fide orthodoxa libro capit. 1.

Quo loco ita ait. Post sacrae virginis assensum, Spiritus sanctus, iuxta Verbum Domini quod dixerat Angelus, continuo in ipsam superuenit,

purgans ipsam, vinctque susceptiuam Dei Verbi tribuens, simul & generatiuam. Hæc Damascenus. Iam si beata virgo esset solum principium passiuum, non erat, cur Damascenus facultati receptori, adiunxisset etiam generatricem: igitur de sententia Damasceni virgo illa sanctissima non passiuo modo in conceptu diuinæ proles se habuit, verum etiam actiue.

Tho. 3. p.
q. 33. ar.
4.
Thom.
Arg 3. d.
4. q. v.
sic. ar. 2.

SUNT tamen qui contra sentiant his rationibus persuasi. Principium actiuum generationis dicitur ratio seminalis, at Christus, Augustino auctore. 10. super Genesim ad litteram, non secundum rationem aliquam feminalem humanam, sed ex sola corporali materia, diuina quadam conceptionis, & formationis ratione, conceptus est, beata igitur virgo nihil actiue operata est in conceptu Christi, nam si aliquid effecisset, secundum rationem feminalem illud effecisset.

Ari. 1. de
genera-
nima, ca.
19. & 20.

PRÆTEREA virtus finita agit in tempore, non in instanti, at corpus Christi momento temporis est in virgineo utero efformatum, igitur virtus generatrix virginis nihil egit in cōceptione, & formatione corporis Christi.

TERTIO ita argumentantur. Distinctio sexus est à natura instituta propter diuersam operationem ad generationem requisitam, etenim vnum quodque est propter suam operationem, vt docet Arist. 1. de cœlo, at distinctio operationis in generatione attenditur secundum diuersitatem agentis, & patientis, distinctio igitur sexuum ad diuersitatem pertinet actiui & passiuui, ac proinde tota virtus actiua est in mare, in foemina vero passiuua.

ACCEDIT ad confirmationem Aristotelis autoritas, qui vim maris existetem in semine, artificis, materiam vero à foemina suppeditatam, ligno, ex quo artifex scamnum fabricatur comparatam esse voluit. Cum igitur beata virgo non acceperit à Deo vt esset Pater Christi, sed mater: sequitur vt nihil egerit omnino in ipsa Verbi Dei conceptione sed conceptui solum materiam subministrauerit. Tempore tamen eo, quod admirabilem illam conceptionem antecessit, aliquid est actiue operata, præparando scilicet materiã, vt esset apta conceptui.

NOS priorem sententiam amplectimur, reliqua est argumentorum, quibus ea sententia refelli videtur, explicatio. Ad primum igitur argumentum respondetur negatione maioris propositionis. Namque ratio seminalis constat ex virtute seminis cum virilis, tum foeminei cōmistorum. Vnde illud dicitur concipi secundum rationem seminalem, ad cuius generationem concurrat virtus seminis tam paterni, quam materni: sic autem non est conceptum, ac formatum corpus Christi, ac proinde quamuis vis actiua generatri-

cis beatæ virginis, ad ipsius corporis conceptionem, & formationem, concurrerit, non tamen Christus dicitur conceptus secundum rationem seminalem, quia abfuit vis feminis virilis cum materia à virgine ministrata copulati, quam ratio quoq; seminalis, uti diximus, requirit.

AD secundum respondetur, virtutem finitam posse actionem explere temporis momento, cum subordinatur virtuti actiue infinitæ. Iam autem in conceptu & formatione corporis Christi, virtus actiua finita beatæ virginis, subordinata est virtuti actiue infinitæ Spiritus sancti, qui vim virilis seminis eo in conceptu præstitit.

AD tertium respondetur negata minore propositione, si vniuersaliter accipiatur, ut scilicet omnis diuersitas operationis in generatione attendatur secundum rationem actiui, & passiui, id siquidè ut verum sit, quoad per se primam operationem, quæ in ratione immisionis, & receptionis consistit, ad quam distinctio sexus est à natura instituta, non tamen verum est vniuersaliter, & quoad omnem in generatione concurrentem maris, & foeminae operationem. Nã, quod ad formationem, & procreationem foetus attinet, neque solum pater actiue, neque solum mater passiue concurrunt, sed abo vtroque modo, actiue scilicet & passiue concurrunt. Etenim pars seminis paterni, materialiter concurrunt ad generationem, & in mēbra, quæ dici consueuerunt spermatica, coalescit. Dicitur tamē actiue cōcurrere, quia generatricis facultatis plus inest in semine paterno, quam in semine materno. Mater etiam concurrunt actiue, in vnam & eandem cum mare actionē conspirans, dicitur tamen passiue concurrere, quia principaliter passiue concurrunt, quam actiue, utpote cuius vis actiua subordinetur actiue maris facultati. Hinc sequitur primam rationem distinguendi inter marē & foeminā, in ratione actiui & passiui cōsistere, ad quæ eandē est per se primo sexuum diuersitas à natura comparata, & instituta.

AD confirmationem in Aristotelis auctoritate positam, dupliciter respōdemus, vno modo, quod Aristoteles in ea fuerit opinione, & sententia, quā tamen Medici non comprobauerunt, imo vero improbauerunt, altero modo, marem artificis, foeminam vero ligno comparari, quoniam generatricis, & formatricis facultatis plus inest in semine maris, passiue vero facultatis multo plus in semine, & sanguine foemineo, Ita aduersaria est opinio, & sententia profligata.

SI cui tamen plausibilior, & probabilior ea sententia videatur, quæ totam vim agendi in generatione mari, quemadmodum totam vim patiendi foeminae, vult esse attributam, aduersariae opinionis fundamenta diluat hoc pa-

cto. Negatur igitur illud antecedens, scilicet foeminam actiue in generatione concurrere. Ad primum, pro eiusdem probatione, argumentum responde- tur, vires consequentes formam tum in mare, tum in foemina esse eiusdem rationis in se, esse tamen diuersarum rationum per relationem ad opera di- uersa. Damus igitur aduersariis generatricem facultatem in foemina esse a- ctiuam, quemadmodum & in mare: diuersa tamen ratione, nam vis genera- trix maris est actiua generationis, facultas vero generatrix foeminae est effe- ctiva, non quidem generationis, sed materiae proximae, ex qua generatur em- brio, quam praeparauit vt esset apta conceptui: in quam deinde praeparatam vis generatrix ipsius maris actionem suam explicat.

AD secundum, quid sit respondendum, iam ex iis, quae nunc diximus, fa- cile intelligitur.

AD tertium etiam, ex eodem fundamento, iam patet responsio. Nam & mater est causa effectiua filij, sin minus respectu generationis, certe respectu materiae, quam subministrat generationi, & genito, ac proinde filius assimi- latur matri.

AD quartum respondetur formam quoque viri agere in conceptu, & pro- creatione prolis, agere autem interuentu seminis, quod veluti instrumentum defert vim agentis ad passum. Concurrit autem vis semen infudentis in se- miniae, non vt coniuncta, sed vt separata, ex quo fit, vt extincto etiam gignē- te, animal gignatur ex semine ab ipso in vterum coniecto.

AD quintum respondetur, authores illius sententiae, & opinionis non dice- re, matrem habere se in generatione, ceu vas & locum, id siquidem vim pas- siuam omnino, & receptiuam declarat, (neque enim mater, aut omnino co- currit actiue ad generationem, aut pure passiuē & receptiuē) sed dicere, matrē esse quidem principium effectiuum respectu materiae, ex qua formatur em- brio: esse vero passiuū respectu generationis ipsius, atq; conceptionis.

AD argumentum vero sumptum ex Damasceni autoritate respondetur, Damascenū ob id facultati receptrici, generatricem adiunxisse, vt duo virgi- nis praeuilegia, eaque admirabilia, & singularia declararet. Etenim diuino mu- nere & concessu virgo sacratissima, & vtero Dei filium concepit, & virgo in conceptu permansit. Vtrumque mirabile, & singulare. Nam quod ad po- sterius attinet, virgo manens virgo: nullo modo potest naturaliter concipe- re, quoniam concipere non potest sine virili semine, quod si adest, iam non virgo concipit. Quia igitur beatæ virgini tributum est, vt non solum Ver- bum Dei vtero conciperet, verum etiam vt virgo permanens posset conci-

pere,

pere, & generare, ideo ad hec duo miracula declaranda Damascenus, potentia susceptivæ Verbi dei, adiecit etiã potentiam generatiuã, eamque, vti diximus, passivam. Ita, & secunda conclusio, & quæstio ad explicandum proposita, tractata est.

TERTIA conclusio. Castissimus virginis conceptus, partim naturalis fuit, partim miraculosus, simpliciter tamen supernaturalis fuit. Primam conclusionis partem sic ostendo. Virgo beata naturaliter cooperata est ad corporis Christi formationem, igitur conceptus ille virgineus fuit naturalis. Antecedens vero hinc intelligitur, quoniam beata virgo cum materiam ministravit illic conceptui, non celestem, sed naturalem, quam cætera femina subministrant, tum active concurrat, ut generatrice ipsius per Spiritum sanctum, vim paterni seminis explentem, actuata. Quemadmodum enim is qui cæcus aliquando fuit, per vim videndi miraculo restitutam, naturaliter videt, ita etiam beata virgo facultate gignendi sibi supernaturaliter ab Spiritu sancto tributa, operata est naturaliter ad generationem divini foetus, neque minus, immo vero perfectius, quam si illam ad gignendum vim, ex actuazione virilis feminis commisti, fuisset consecuta.

SECUNDA vero conclusionis particula ex eo intelligitur, quoniam naturalis Mariæ ad gignendum facultas, fuit ad actum traducta, non ab actu naturali, & à natura præscripto, cuiusmodi est vis activa patris, sed ab actu supernaturali, nempe ab Spiritu sancto. Fuit etiam conceptus virgineus miraculosus, quoniam corpus Christi subito formatum, distinctum, & omnibus suis membris instructum, est, id quod naturæ opificio, in generatione cæterorum hominum, non convenit. Accessit ad miraculum, quia beata virgo tantum sola materiæ illi conceptui suppeditavit, quantum quævis mater alia viro admista, suppeditare consuevit, quemadmodum D. Bonaventura annotavit.

POSTREMÆ conclusionis particula ita fidem facimus. Vnum quod que iudicatur potius, & expenditur secundum formam, & ipsū agens, quam secundum materiam, & ipsum patiens, at actiū principale in conceptu Verbi fuit naturale, & supernaturaliter operans, igitur conceptus virgineus fuit simpliciter miraculosus, & supernaturalis. Ac de castissimo, & admirabili virginis conceptu hac tenus.

Bon. 3. se
d. 4.

Tho. 3. p.
q. 33. ar.
4.

DE MATERNITATE MARIÆ ET
filiatione Christi.

Qvæstio. III.

Virum virgo Maria sit vere & realiter mater Dei?

QVONIAM conceptus & generationis maternitas est consequens, virgo autem beata Dei Verbum castissimis visceribus concepit, conceptum vero & humana carne indutum peperit, iam quæritur, anne Maria vere & realiter sit mater Dei? Dubitationi locum attulit ille terminus Deus, aut enim accipitur essentialiter, aut personaliter, siue notionaliter: utrovis modo accipiatur, illa locutio falsam videtur sententiam continere: non videtur igitur esse dicendum beatam virginem esse matrem Dei. Minor ostenditur, quoad priorem partem, namque ille terminus Deus, essentialiter sumptus accipitur pro habente deitatem, at habens deitatem est pater, filius, & Spiritus sanctus, igitur si virgo Maria est mater Dei, est mater totius Trinitatis. Id quod aperte falsum est. Sin vero accipitur notionaliter, hoc est, pro habente deitatem sub proprietate relativa, accipitur pro supposito Verbi incarnati, at sub hoc sensu illa etiam propositio est falsa. Id vero in hunc modum ostenditur. Filiatio denominat suppositum, non naturam, at suppositum Verbi non est genitum à virgine, quia fuit ab æternitate ex patre genitum, nullum autem æternum subire potest temporariam generationem, igitur Verbum non est filius virginis, ac proinde neque virgo mater est Verbi Dei.

PR O explanatione igitur propositæ quæstionis nonnullas subiungimus conclusiones.

PR I M A conclusio. Virgo Maria est vera, ac naturalis mater Christi. Probatio. In ratione veræ, & naturalis maternitatis quatuor requiruntur in quibus illud est primum, ut scilicet foemina materiam subministret proli generandæ: secundum, ut actiue concurrat ad generationem prolis, tertium, ut foetum & prolem genitam utero contineat, & conseruet, quartum, ut prole utero comprehensam ad certum vsque tempus, nutriat, foueat, & augeat: hæc quatuor præstitit beata virgo ipsi Christo, quemadmodum ex superiore quæstione constat, relinquatur igitur beatam virginem esse veram, ac naturalem matrem Christi.

HÆC conclusio veritatem fidei catholicæ continet, ut pote quam diuinæ literæ confirmant, quæ virgini maternitatem tribuant respectu Christi. Dicitur enim Matth. 1. Cum esset desponsata mater IESU Maria, &c. Item. 2. Accipe puerum, & matrem eius, &c. Item, Luc. 2. Et peperit filium suum primogenitum. Item, Ioann. 19. stabat iuxta crucem IESU mater eius.

Mat. 1.
Math. 2.
Luc. 2.
Ioan. 19.

NEQUE est, quod nobis obiiciatur diui Ioannis Damasceni sententia, posita tertio de fide orthodoxa libro, quæ huic verissimæ conclusioni videtur aduersari. Ea autem est huiusmodi. Christotocō, id est, Christi param, siue Christi matrem, nequaquam sanctam virginem appellamus. Id siquidem est à Damasceno dictum, quemadmodum ex eodem contextu aperte intelligitur, cum ad Nestorij perfidiam reuincendam, tum insaniam confutandam, qui ne virginem Dei matrem appellaret, Christotocō, id est, Christi genitricem appellandam censuit, excogitato in virginis contumeliam vocabulo.

Damas.
li. 3. cr. 12.

SECUNDA conclusio. Maternitatis ratio perfectius conuenit beatæ virgini respectu Christi, quam cuiuslibet alteri matri respectu filij, quem genuit, tum primo quia Christus de sola virginis substantia genitus, est sola enim beata virgo materiam suppeditauit illi conceptui, cæteri autem filij non de sola matrum substantia generantur, sed de paterna quoque substantia, quæ ad generationem etiam materialiter concurret, tum secundo, quia virtus naturalis virginis perfectius operata est in formatione, & absolute corpore Christi, ut pote subordinata virtuti actiue supernaturali & infinitæ ipsius Spiritus sancti quam virtus naturalis cæterarum matrum, ut quæ subordinetur virtuti actiue naturali, & finitæ ipsorum marium. Perfectius autem operata est, quoniam momento temporis vis generatrix beatæ virginis, omnes actiones expleuit quæ in conceptu prolis, & generatione reperiuntur. Scilicet formationem, organizationem, & animationem, &c. Tum tertio, quia beata virgo est mater Christi non solum naturalis, quemadmodum quæque mater respectu filij, verum etiam miraculosa: id quod ex tertia superioris questionis cōclusionone facile potest intelligi, &c.

TER TIA conclusio. Beata virgo est vere & realiter mater Dei. Probatio. Maria est vere & realiter mater eius, quem vere & realiter genuit, sed vere & realiter genuit filium Dei, non quidem quoad diuinam naturam, sed quoad naturam assumptam: igitur vere & realiter est mater Dei.

PRÆTEREA, concipi & nasci personæ attribuitur, & hypostasi, idque interuentu eius naturæ sub qua nascitur, & concipitur, atqui in ipso instanti

Tho. 3. p.
q. 35. ar.
4.

concep

conceptionis, fuit humana natura assumpta à diuina persona, vere igitur dicitur Deum esse conceptum, & natum de virgine: at eo aliqua foemina dicitur alicuius mater, quia ipsum vere concepit, & genuit, relinquitur igitur beatam virginem vere dici matrem Dei.

M. A. M.
M. A. M.
L. A. M.
L. A. M.
Luc. i.

CONFIRMATUR conclusio testimonio scripturae. Dicitur enim Luc. i. Quod enim ex te nascetur sanctum, vocabitur filius Dei, igitur beata virgo est mater filij Dei, ac proinde est mater Dei. Præterea diuinæ scripturae testantur beatam virginem esse matrem IESU Christi, quemadmodum ostendimus prima conclusione, at eadem scripturae testantur Christum esse verum Deum, ut patet. i. Ioann. ultimo, item, ad Rom. 9. Sequitur igitur necessario, de sententia scripturarum, beatam virginem esse matrem Dei.

CONFIRMATUR etiam capitum à Cirillo traditorum auctoritate, quæ Ephesina Synodus comprobauit, in quibus anathemate obligaturis, qui Christum verum Deum non confitentur, ac proinde & Dei genitricem, ipsam sanctam virginem.

VALEAT ergo impiissimus Nestorius, valeat sacrilegus Fotinus, qui hunc honorem beatæ virgini, Christi genitrici, detraxerunt, ille quidem, quia virginis filium non putauit esse Deum hypostatice, hic vero, quia summo errore captus existimauit prius fuisse illum hominem conceptum, & natum, quam esset filius Dei. Vtriusque enim erroris, & suspicionis illud est consequens beatam virginem non esse matrem Dei.

SUPEREST vt argumentum in initio positum, quod causam dubitandi attulit, diluamus. Dicimus ea in propositione, illum terminum, Deus, siue, Dei, accipi notionaliter, hoc est, pro habente deitatem sub proprietate relativa, nempe filij Dei. Namque ille terminus Deus, restringitur, & determinatur per illud nomē, mater, quo efficitur, vt accipiatur pro persona filij Dei, quemadmodum cum dicitur, Deus genitus. Ad argumentum vero huic veritati aduersarium respondetur negatione minoris propositionis: probationi vero occurrimus, Christum fuisse genitum ab æternitate quoad diuinam naturam, quam accepit à patre, fuisse genitum in tempore ex virgine, quoad naturam assumptam.

OBIICI contrapotest, quod gignitur in tempore recipit esse simpliciter post non esse, at diuinum Verbum non recipit esse simpliciter post non esse, quia nequaquam nunc est, & immediate añ hoc non fuit, sed semper & omnino fuit, igitur temporariam generationem subire nullo modo potuit. Principio respondemus: non esse eam generationis naturam, vt quod generatur

T. H. O. S. P.
T. H. O. S. P.

accipi-

accipiat esse post non esse, sed ut accipiat esse ab aliquo, esse inquam substantialiale, quod est esse simpliciter, alioqui filius dei non esset ab æternitate genitus. Concedimus tamen id quod generatur in tempore accipere esse post non esse, non sic quidem ut nunc sit simpliciter, cū antea simpliciter & omnino non fuerit, sed quia accipiat aliquod esse substantialiale, quod prius non habuit, interim non curando an præexiterit, aut accipiens, aut receptum. Verbum igitur diuinum temporaliter genitum est, quia acquisiuit non quidem esse simpliciter post non esse simpliciter, sed quia acquisiuit aliquod esse substantialiale, nempe humanum, quod prius non habuit. Ita accepit esse simpliciter, nempe humanum, post non esse tale simpliciter.

QÆRASA vtrum hæc propositio sit vera, Maria est mater Deitatis? Dicimus esse verā secundum prædicationem identicam, siquidem Deus & deitas sunt idem secundum rem, est tamen falsa prædicatione formali, quoniam maternitas & filiatio solum respiciant suppositū: quod ipsum suppositum importatur nomine concreto, non itidem abstracto: ac proinde hæc simpliciter est concedenda, Maria est mater dei, non tamen hæc, Maria est mater deitatis.

QVARTA conclusio. In Christo Dei, & hominis filio vnica solū filiatio reperitur. Probatio subiectum filiationis est suppositum, sed suppositū filij Dei est æternum, igitur filiatio non potest esse aliquid in Christo, nisi quæ sit in supposito æterno, at omnis ratio adueniens Deo ex tempore, non ponit in ipso aliquid secundum rem, sed rationem duntaxat adiungit, igitur filiatio qua Christus refertur ad matrē non potest esse ratio realis, sed ratio solum rationis, ac proinde in Christo, Dei & hominis filio, vnica duntaxat filiatio, eaque æterna, reperitur.

HÆC tamen conclusio multis argumentis refutatur. Principio ita licet argumentari. In Christo sunt duæ natiuitates, æterna vna, temporalis altera: sunt igitur in Christo duæ filiationes. Cōsecutio probatur, quia relationes multiplicantur ex causa, vel subiecto: cum igitur filiationis causa sit natiuitas, in Christo verò sint duæ natiuitates specie differentes, sequitur in Christo duas quoque esse specie differentes filiationes.

SECUNDO. Christus est vere & realiter filius virginis, igitur filiatione reali refertur ad virginem. Cōsecutio probatur, quia nihil dicitur

Tho. 3. p.
q. 35. ar.
5.
Bonauēt
3. sen. d. 8
q. 2
Henri
quod. li.
4. q. 3.

Seco. 3. se.
d. 8. q. 1.

tur

tur tale realiter, denominatione intrinseca, nisi per formam realem in ipso existentem, cum igitur Christus vere & realiter sit filius virginis, sequitur ut dicatur talis filiatione reali in ipso existente, non filiatione æterna, quandoquidem ea patrem respicit solum, igitur temporaria, qua matrè respicit.

TERTIO. Christus habet duas operationes, igitur duas filiationes. Cōsecutio inde intelligitur, quia non magis respicit suppositum filiatio, quam operatio, siquidem operatio est suppositi.

QUARTO. Si Christus genuisset plures filios, habuisset duos respectus paternitatis ad illos, igitur & duos respectus filiationis habet propter duas natiuitates.

QUINTO. Pater æternus duas habet originis actiuæ relationes, ad filiū scilicet, & Spiritum sanctum, vnius fundamēti interuentu, quod ipsum est, Essentia foecunda, igitur multo magis filius, per duo fundamēta duas. s. naturas, & duas natiuitates, habet duas filiationes reales.

SEXTO. Si filiatio est solum suppositi & personæ, aut hoc conuenit ei in quantum relatio, aut quatenus talis relatio, nempe originis relatio, non primum vt satis patet, neque itidem secundum, quandoquidem non magis repugnat vni personæ multitudo talium relationum, quam multitudo originationum fundantium tales relationes, sed Christus habuit duas originationes, igitur & duas filiationes.

SEPTIMO. Si filiatio conueniret Christo secundum rationem filiationis æternæ solum, sequeretur hanc propositionem esse falsam, Christus in quantum homo est filius. Sequela probatur, quia quod conuenit Christo præcise secundum rationem personalitatis æternæ, non dicitur de eo qua homo est. Nam ob id hæc propositio falsa est, Christus in quantum homo est persona.

De 3. sc.
d. 8. q. 3.

OCTA VO. Si humana natura à Verbo assumpta dimitteretur à Verbo, illa referretur ad matrè filiatione reali, igitur & modo refertur. Antecedēs ex eo intelligitur quia natura dimissa continuo esset persona sine vlla sui mutatione, ac proinde nullum nouū accidens acquireret.

NONO. Non minus repugnat, accidentia absoluta realia sempiterno supposito recens aduenire, quam relationem realem, imo vero multo magis: at supposito Christi æterno accesserūt accidentia absoluta realia, veluti esse quātum, esse albū, igitur & filiatio realis eidem recens potuit aduenire.

DECIMO. Quando causa realiter ad effectum refertur, etiam effectus re ipsa refertur ad causam, quamuis non vice versa, vt patet in creatore, &

creatura, atqui beata virgo, quæ Christum genuit, refertur ad ipsum reali maternitate, igitur & filius, qui est ipsius effectus.

VNDECIMO. Cum producens & productum in eundem, secundum speciem, ordinem incidunt, si vnum re ipsa refertur nempe producens, productum etiam realiter refertur, atqui generans & genitum incidunt in eundem secundum speciem ordinem, igitur si generans re ipsa refertur ad genitum, & genitum quoque ad gignentem referatur necesse est.

HÆC non sunt explicatu difficilia. Ad primum negatur consecutio: quoniam relationes multiplicantur ex causa in eodem, quando subiectum est capax multarum relationum. Veluti cum quis docet multos discipulos, hos quidem grammaticis præceptis instituens, illos vero rethoricis, varias ille quidem acquirit relationes magisterij, siquidem subiectum est capax multarum relationum. At non sic habet in proposito: quando quidem æternum suppositum nõ est capax filiationis temporariæ. Adde, quia tum natiuitas est causa nouæ filiationis, quando natura accepta per originem constituit nouum suppositum, id quod non cõuenit nature humanæ ipsius Christi. Nõ enim suppositum constituit, sed ad præexistens est assumpta.

OBIIICI contra potest. Diuinum suppositum potuit esse subiectum nouæ natiuitatis, igitur & nouæ filiationis. Consecutio hinc patet, quoniam vtrunque est entitas realis de nouo adueniens. Negatur consecutio. Nam natiuitas conuenit supposito interuentu nature: quamuis enim suppositum sit id quod nascitur, id tamen quo mediante nascitur, est natura. Cæterum filiatio per se primo respicit suppositum, ac proinde in Christo sunt duæ natiuitates vnius suppositi interuentu duarum naturarum, vnica tamen filiatio propter vnitatem suppositi.

AD secundum. Negatur consecutio. Ad probationem vero dicitur illud esse verum in absolutis, non tamen in respectiuis, in quibus aliquid dicitur referri realiter, non relatione aliqua reali in ipso existente, sed ob id solum, quia relationem realem alterius terminat. Hoc modo Deus dicitur realiter Dominus creaturæ, non per aliquam relationem realem, quæ in Deo existat, sed quia realem seruitutis relationem terminat. Hoc genus relatorum dicitur transcendens, & numeratur tertio loco ab Arist. 5. Metaphy. sunt enim quædam relata ob id quia ipsa ad alia referantur, quædam vero alia ex eo solum, quia aliorum ad se relationem terminant, vt scibile & scientia, creator & creatura.

AD hoc genus pertinent maternitas Mariæ, & filiatio Christi. Dicitur enim Christus realiter filius beatæ virginis, nõ quia ad matrem referatur relatione

aliqua reali, sed quia relationem realem matris ad se terminat. Vnde Christus est realiter filius terminatiue, non formaliter, sed solum secundum rationem. Nam habitudini virginis matris ad Christum tanquã filium, respondet necessario respectus quidã rationis, per quem Christus formaliter refertur ad matrem, quouē Christus dicitur formaliter filius virginis.

AD tertium negatur consecutio. Nam longe aliter operatio respicit suppositum, atquē filiatio. Namque filiatio respicit suppositum, vt subiectum immediatum, operatio vero non item, sed mediante natura, & facultate ipsius naturæ. Damus igitur in Christo fuisse duas operationes, propter duas naturas, non tamen duas eidem filiationes cōcedimus, propter vnitatē suppositi, quod cum sit eternū, externæ, & aduētitię filiationis nō est capax.

AD quartum. D. Thomas negaret sequelam, quãdo quidem in patre habere. x. filios vnicam solum existimet reperiri paternitatem, quæ adæquate respicit illos omnes, inadæquate vero singulos. Ego data sequela, negandam puto consecutionē: quando quidem Christus non sit subiectum capax duarum filiationum realium, vt diximus. Imo vero negandã potius putamus sequelam, quemadmodum enim Christus non est capax nouæ filiationis, ita etiam neq; nouæ paternitatis.

AD quintum. Negatur consecutio. Nam filiatio immediate respicit suppositum, quod ipsum in Christo est capax nouæ filiationis.

AD sextum respondetur, filiationem solum cōuenire personæ, quoniam sola persona est subiectum filiationis capax, non itidem natura, aut pars naturæ. Generatio tamen subiectiue est in parte naturæ, nempe in materia, terminatiue vero ad formã pertinet, completiue ad compositū ipsum.

AD septimum respondetur. Filiationem, & omnia personalia, tam diuinã, quam humanã cōuenire Christo secundum rationem personalitatis æternæ, nō quidem prout illud, secundum, tenetur reduplicatiue, alioqui ex eo aliquis esset filius, esset hic homo, & esset operãs, quia esset persona æterna, sed quatenus tenetur specificatiue. Christus enim interuētū personæ, quæ alioqui est æterna, est hic homo, & filius hominis, & operatur siue humana, siue diuina.

Quocirca neganda est omnino sequela, vt quæ procedat secundum priorē sensum, quem tamen exclusimus.

AD octauum, negatur consequentia. Quod vero ad probationem attinet, dicimus eo euentu, naturam humanã subiturã fuisse mutationē, vt quæ acquireret nouū suppositū per præcedentem ex matre generationem, quæ terminata fuisset ad suppositū humanum, nisi suppositū diuinum anteuertisset.

A D nonum, negatur maior propositio. Etenim suppositum æternum potest recipere accidentia realia absoluta, interuentu naturæ humanæ cui coniungitur, quandoquidem natura humana sit capax illorum accidentiū, vt in supposito tamen. Cæterum filiationis immediatū subiectum est suppositū: quod ipsum cum sit diuinū & æternū, non est capax nouæ filiationis.

A D decimum respondetur, maiorem esse veram, cum effectus est capax nouæ relationis, iam vero neque humana natura in Christo, cuius interuentu dicitur filius virginis, neque suppositum æternum cui coniungitur, est nouæ filiationis capax.

A D vndecimum respondetur similiter, illud esse verum, cum productum est capax nouæ relationis, sic autem minime res habet in proposito, siquidē neque natura humana, neque suppositum æternum sit capax nouæ filiationis. Non negamus tamen naturam humanam Christi esse capace[m] multorum aliorum respectuū realium, veluti multarum similitudinū, & relationis realis causati ad causam, siquidem hæc accidentia non insunt immediate in supposito, sicut in subiecto.

Q V I N T A conclusio. Mariam matrem esse, & virginem, quemadmodū decuit, ita factu fuit possibile. Porro decuisse Mariam maternis gaudiis exultare, citra integerrimæ virginis amissionem aperte significat conditio & natura eius qui ex ea ortum duxit & originem. Namque is qui ex virgine natus est, Verbum est Dei patris: iam autem Verbum mentale cum corde & mente concipitur, & ex corde profertur, nihil corruptionis menti affert, (dicitur autem Verbum mentale corde concipi, quia virtute intellectus formatum in corde manet, quia vero prolatum & formatū, à corde distinguitur, dicitur ex corde nasci & procedere) vt igitur intelligeretur corpus illud Christi formatū, in virgineo vtero, esse corpus Verbi Dei, fuit longē decentissimum vt ex intemerato, & incorrupto virginis vtero nasceretur.

H O C ipsum etiam cū fine incarnationi Verbi Dei proposito magnopere congruebat. Etenim Verbum Dei hoc se cōsilio humanæ carni coniūxit, vt profligatā naturā restitueret, corruptā restauraret, & reficeret, non igitur decuit, vt qui corruptionē nostram sublaturus venerat, matri nascēdo integritatem eriperet. Postremo longē fuit decentissimum, vt qui parētes honore afficiendos esse censuerit, matrē honore minime spoliaret.

P O S T E R I O R conclusionis pars in hunc modū ostēditur. Illud omne est factu possibile ipsi Deo, quod nihil continet repugnantiæ, at virginē parere nihil cōtinet repugnantiæ, fuit igitur factu possibile. Minore ostēdunt effecta

Ioan. 20. eius generis multa sacriliteris consignata. Etenim Christusianuis clausis
Hebr. 4. ad discipulosest ingressus, item clauso sepulcro in lucem excitatus prodiit, coe-
los præterea ad coeleste domicilium ascendens citra ipsorum sessionem, pe-
netrauit. Cum igitur hæc facta sint, quæ sunt generis eiusdem, cur non etiam
factu fuerit possipile, vt Christus nascendo virginea claustra minime aperi-
ret? Nihil igitur continet repugnantix, virginem parere, cum simile aliquid
factum fuisse comperiatur. Iam autem simpliciter impossibile, non est
modo aliquo in potentia.

Scot. 3.
se. d. 49.

q. 6.
Henri.
quodli.

9. q. vlti-
ma ad. 1.

PRÆTEREA si illud repugnaret, ea repugnãtia inde oriretur, quia duo
corpora in eodẽ adæquato & imediato loco nõ possunt esse simul, nõ solũ na-
turaliter, sed neq; per absolutã diuinitatis potetiã, at hoc efficere potest vis di-
uina vt vnũ corpus simul sit cũ altero corpore, igitur illud nihil continet re-
pugnãtiæ. Minor ostenditur. In iis, quæ inter se affecta sunt ceu prius, & poste-
rius, Deus potest cõseruare prius sine posteriore, veluti subiectũ sine accidẽte,
at quãtitas & dimensio est ratio & causa situs, & distincta quãtitas est causa di-
stincta situs, tanquã accidẽtis necessario consequẽtis, vis igitur diuina potest
vnũ ab altero seiũgere, & cõseruare prius sine posteriore. Quãtitatẽ sine situ,
vt patet in sacramento dominici corporis, sub quo continetur corpus Christi
quantum citra locationem, & situationem, ac proinde etiam potest cõserua-
re distinctam quantitatem, citra distinctum sitũ, sed duæ quantitates erunt
in eodẽ situ, ac proinde duo corpora simul.

Du. 3. se.
d. 44. q. 6

VALEAT ergo Durandus qui ausus est dicere fuisse virginea claustra, ci-
tra perruptionẽ, dilatata: hæc in super minuspiam, minusq; cũ admirabilita-
te virginei partus cõgruentem sententiã, diui Ambrosij auctoritate cõfirmãs.

Luc. 2.

Is siquidẽ exponẽs illud Lucæ, quia omne masculinũ adaperiẽs vuluam, &c.
sic ait, qui vuluã sanctificauit alienã, vt propheta nasceretur, hic est, qui ma-
tris vuluã aperuit, vt imaculatus exiret. Quẽ tamẽ Ambrosij sententia eidẽ
minime suffragatur, quãdo quidem illa apertio non scissionem aliquam, aut
fracturam virginei vasis significet, sed egressum, & exitũ Christi ex vtero vir-
gineo. Ac de beatæ virginis maternitate hæctenus.

DE GENEALOGIA SALVATORIS.

Quæstio. V.

Verum Christus ex Davide originem duxerit?

RE-

RELIQUA est, eaque postrema, de genealogia saluatoris quaestio: pro cuius explanatione, nonnullas, de more, subiungimus conclusiones.

PRIMA conclusio. Christus hominum saluator ex Davide traxit originem. Huic conclusioni fidem facit autoritas scripturae. Dicitur enim in Psalmis, iuravit Dominus David veritatem, & non frustrabitur eum, de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Item, semel iuravi in sancto meo, si David mentiar, semen eius in aeternum manebit. Item apud Isaiam ita scriptum legimus. Egredietur virga de radice Iesae, & flos de radice eius ascendet: & requiescet super eum spiritus domini. Ad Rhom. 1. ita dicitur, qui factus est ei ex semine David secundum carnem. Vnde & à turbis eidem est honorifice acclamatum, Osanna filio David.

Psal. 131.

Psal. 88.
Isai. 7.

Rhom 1

Math. 21.

HVIC tamen verissimae & catholicae conclusioni, nonnulla eiusdem scripturae testimonia videntur aduersari. Etenim D. Matth. Christi originem, per Solomonem ad Davidem refert, at Christus ex Solomone non videtur originem traxisse, igitur neque ex Davide. Minor ostenditur. Si Christus originem suam Solomoni acceptam referret, eandem referret, aut interuentu Iosephi, aut interuentu Mariae matris ipsius, non interuentu Iosephi, siquidem Iosephus non fuerit pater Christi, neque interuentu Mariae, siquidem Maria mater Christi cognata esse dicitur Helisabethae, quae ad Aaronem originem suam refert, igitur Christus ex Solomone originem non traxit, ac proinde neque ex Davide, siquidem ad Davidem, per Solomonem originem suam referat.

Math. 1

PRÆTEREA, est sacris literis proditum, Iechonia futurum fuisse sterilem, usque adeo, ut de semine eius nullus foret generandus, qui super solium David esset confessurus, at Christus in Davidis sede, ac solio confessus erat quemadmodum dicitur, Isai. 9. & Luc. 1. Christus igitur ex Iechonia minime duxit originem, ac proinde neque ex Davide, siquidem euangelice historiae scriptor Matth. Christi originem ad Davidem referat per Iechoniam.

HÆC facile diluitur. Ad primum respondetur, Christum interuentu Mariae matris ipsius originem ducere ex Davide, id quod irrefragabiliter verum est. Nam cum diuinis literis sit proditum, & Christum ex Davide ducere originem, & matrem ipsius Christi, ut fuerit cum Iosepho conubio coniuncta, non tamen ab eodem fuisse agnitam, sequitur omnino esse confitendum, Christum interuentu matris, ex Davide originem trahere. Ex quo iam illud subinde consequitur, omnino beatam virginem ex Davide originem ducere. Ceterum qua ratione, & cuius interuentu beata virgo ad Davidem originem suam referat, quaestio est. D. Ioannes Damascenus quarto de fide orthodoxa libro ca. 14. Mariae originem ad Davidem reuocat,

Damasce.
libr. 4. c.

14.

interuentu Nathanis filij Dauidis. Sic enim inquit. Ex genere igitur Natha-
 nis filij Dauidis ortus Leui, genuit Melchi, & Pantera. Panther vero Barpan-
 thera (ita nominatum) generauit: à quo eodem est Ioachim genitus, qui ipse
 sacram virginem Dei genitricem ex vxore Anna suscepit. Iosephi vero
 originem idem Damascenus ad Dauidem reducit interuentu Solomonis,
 sic inquit. Ex genere Solomonis filij Dauid profectus Matthan vxorem
 accepit Escham nomine, ex qua suscepit Iacobum. Vita vero functo Mat-
 thane, Melchi, qui idem erat ex tribu Nathanis, filius quidem Leui, pater ve-
 ro Panteris, derelictam Matthanis, (matrem Iacobi) vxorem duxit, ex qua
 eadem genuit Heli. Itaque effectum est, vt Heli, & Iacobus sint vterini fra-
 tres, Iacob quidem ex genere Solomonis, Heli vero ex genere, ac tribu Na-
 thanis. Porro Heli ex Nathanis stirpe profectus, diem extremum obiit, nulla
 suscepta sobole. Quocirca Iacob frater ipsius ex Solomonis genere ortus,
 derelictam fratris vxorem duxit, & fratri semen, Iosepho genito, excitauit.
 Est igitur Iosephus, natura quidē, filius Iacob ex genere Solomonis, legis ve-
 ro praescripto, filius Heli, ex Nathane oriundi.

HAC Damascenus inscriptis reliquit. Ex qua eius sententia colligitur sa-
 cram virginem, ex Dauide illam quidem originem ducere, non tamen satū
 Solomonis, sed Nathanis filij ipsius Dauidis. Colligitur subinde Christū ad
 Dauidem, Nathanis interuentu pertinere, non itidem Solomonis.

CVI tamen sententiæ obstat vehementissime authoritas Euangelij. Nā-
 que Matheo, propositum est carnalem Christi generationem, & originem
 exponere, quemadmodum ipse idem initio testatur, inquit, liber generati-
 onis IES V Christi, at ille generationem Christi carnalem ad Dauidem, per
 Solomonem, eosque patres qui ex Solomone originem traxerunt, reuocat,
 necessario igitur confitendum est, Christum ex Solomone originem ducere,
 non interuentu Iosephi, qui pater Christi natura non fuit, sed opinione homi-
 num duntaxat, igitur interuentu Mariæ. Maria igitur ex Solomone, inter-
 uentu illorum patrum, quos Matheus commemorat, est profecta.

OBSTAT etiam illi opinioni & sententiæ, Diui Ambrosij authoritas, qui
 Christum ex semine Iechoniae profectum esse confirmat: igitur & Maria,
 cuius interuentu Christus ad Iechoniam refertur. At Iechonias originem
 ad Dauidem suam refert, interuentu Solomonis, & non Nathanis, igitur &
 virgo beata eodem quoque modo ad Dauidem pertinet.

Tho. 3. p. 2. ar. 3. HIS argumentis victus D. Thomas, omnino existimare esse credendum, be-
 ratam virginem modo aliquo, ex Solomone originem duxisse, interuentu
 illorum

illorum patrum, quos Matthæus enumerat. Quia vero ratione beata virgo ex Solomone originem trahat, minime exponit. Quocirca ea nobis iam ratio exponenda, Deo fauente, est. Statuatur igitur hæc conclusio.

MARIA virgo ex Davide, interuentu Solomonis, ac cæterorum patrū, quos Matthæus commemorat, originem duxit. Hoc ipsum vero hoc efficacissimo argumento confirmamus. Virgo beata ex Salathiele ducit originem, in quo tanquam in communi radice Iosephus, & virgo conspirant, at Salathiel patrē habuit Iechoniam, qui idem Solomoni reductu originem suam attribuit, igitur & beata virgo à Solomone originem, naturali propagatione, trahit. Reliquum est vt singulas propositiones ostēdamus, eæ siquidem omnem rei explicandæ difficultatē continēt.

Secunda
conclu.

MAIOR propositio in hunc modum ostenditur. Iosephus, & virgo in Zorobabele tanquam in cōmuni vtriusque radice consentiunt, id quod ex serie à Mattheo, & Luca descripta constat apertissime, vterque siquidem Iosephum gradatim, ille quidem descendendo, hic vero ascendendo, ad Zorobabelem perducit, Matthæus quidem interuentu Nathanis, Lucas vero interuentu Mathath, qui ipse à D. Ioanne Damasceno appellatur Melchi, fuitque virginis, eodem Damasceno authore, pro patruus. Virgo igitur Maria, & Iosephus in Zorobabele, ceu in communi radice conspirant, at Zorobabel filius fuit Salathielis, quemadmodum vterque Euangelista testatur, itemque Esdras libr. 1. capit. 3. & secundo capit. 12. & 13. capit. 5. Et Agæus propheta capit. 1. literis prodiderunt, relinquitur igitur Virginem sacram, & Iosephum in Salathiele, ceu in communi trunco conuenire: id quod nobis erat ad ostendendum propositum.

NEQVE est quod nobis hoc loco aliquis obiciat, Zorobabelem in Paralip. cap. 3. dici filium non Salathielis, sed filium Phadaia, nam aut Salathiel Polynomius fuit, illaq; nomina obtinuit omnia, quæ c. 10. referuntur, dictus est enim aliquando Salathiel, aliquando Asir, aliqua uero Phadaia, quemadmodum ibidem Glossa ordinaria annotauit, vel certe (id quod Lyra verosimilius esse existimat) Salathiel, & Phadaia fratres fuerunt, filij Iechoniæ, quorum vterque filium suscepit, Zorobabelis nomine appellatum. Porro Matthæus, & Lucas Zorobabelem commemorant, non illum quidem, qui fuit filius Phadaia, sed illum alterum, qui est à Salathiele susceptus, qui templum Domini

1. Para. 3.

restauravit. Id quod. 1. Esdræ cap. 3. memoriæ proditum est, quo loco ita cō-
tinetur. Surrexit Zorobabel filius Salatiel, & fratres eius, & ædificauerunt
altare Deo Israel. Iam autem Zorobabel filius Phadaiaë vnicum tantum
habuit fratrem Semei, quemadmodum constat ex. 1. Paralipomenon
capit. 3.

RELIQVA est minoris propositiōnis approbatio. Sumpsimus enim
in minore propositiōne, Salatiem, patrem habuisse Iechoniam, cui rei fi-
dem facit authoritas scripturæ. 1. Paralipo. 3. quo loco Salathiel inter octo Ie-
chonias filios connumeratur. Neque tamen huic veritati Lucas aduersatur,
qui Salathielem filium facit, non Iechonias, sed Neri, siquidem Neri pater
fuerit legalis Salathielis, quemadmodum Iechonias pater naturalis. Iam
autem Lucæ propositum erat, non tam naturalis, quam Legalis generatio-
nis seriem describere, siquidem eius Genealogiam enarrabat, qui sanctissi-
mis erat homines legibus deuincturus. Neque tamen Iechonias fuit frater
Neri demortui, vt qui non fuerit filius Ioacim, à quo. 1. Paralip. 3. Iechonias
& Sedecias suscepti, ac geniti esse dicuntur, sed ex eadem fuit stirpe regia ori-
undus, quamuis non per eandem lineam, cuius semen excitauit Iechonias,
vt pote ex eadem tribu, & stirpe existens. Semen autem demortui, de lege,
excitabat, non frater solum, verum etiam propinquus.

PORRO Iechoniam ad Solomonem originem suam referre, apertissime
intelligitur ex. 1. Paralipomenon cap. 3. quo loco series generationis à Solo-
mone propagatæ, & productæ, in hunc modum describitur. Filius autem
Salomonis Roboam, cuius Abia filius genuit Asana. De hoc quoque na-
tus est Iosaphat pater Ioram, qui Ioram genuit Ochosiam, ex quo ortus est
Ioas. Et huius Amasias filius genuit Azariam. Porro Azariae filius Ioa-
than, procreauit Achaz patrem Ezechiaë, de quo natus est Manasses. Sed &
Manasses genuit Amnon patrem Iosiaë. Flij autem Iosiaë fuerunt, primoge-
nitus Iohanam, secundus Ioacim, tertius Sedechias, quartus Sellum. De Io-
acim natus est Iechonias, & Sedecias. Flij Iechoniaë fuerunt Asir, Salathiel, &c.
Ita Iechonias ex Dauide Solomonis interuentu pro genitus est, idque recto
ductu, ac serie. Sunt tamen qui Iechoniam ad Dauidem referant per Na-
thanem Dauidis filium, ob id scilicet quia existiment Ioas non esse filium
Ochosiaë naturalē, sed adoptiuū. Nā quarto Regum. 11. memoriæ proditum
est, Athaliam matrem Ochosiæ dominandi cupiditate incensam, semen
omneregum deleuisse, ac filios regis è medio sustulisse: in quorum numero
erat etiam Ioas puerum. Quem tamen Iosabeth, siue Iosaba soror Regis

Ochosiaë

Ochofiæ internecioni, quam Athalia exercebat, subtraxit, ac furto sublatum, abscondit. Porro qui putant Ioas esse filium Ochofiæ adoptiuum, filios regis, semenque regium, eos dici asseuerant, qui ex Nathane Dauidis filio profecti, in domo regia versabantur, eo nomine vt si forte regia Solomonis soboles omnino extingueretur, eorum aliquis Iudæ regno succederet. Igitur, de horum sententia, Ioas qui Ochofiæ in regno successit, ex sobole & stirpe erat eorum, quos Nathan filios Dauid procreauerat: dicitur tamen filius Ochofiæ, quoniam ab ipso in filium fuerat adoptatus, & ad hæreditatem regni admissus.

HÆC tamen sententia non congruit cum sacris literis: aperte enim dicitur. 1. Paralipomenon cap. 3. Ioas esse ortum ex Ochofia, ex quo, inquit ortus est Iuas, at filius adoptiuus non dicitur ortus à patre adoptiuo, sed adoptatus, non est igitur Ioas, de sententia scripturæ, filius adoptiuus Ochofiæ, sed naturalis.

PRÆTEREA 2. Paralipō. ca. 22. sic habet sacra historia. Neque erat ultra spes aliqua, vt de stirpe quis regnaret Ochofiæ, siquidem Athalia mater eius, videns quod moruus esset filius suus, surrexit, & interfecit omnem stirpē regiam domus Ioram. Porro Iosabeth filia regis tulit Ioas filium Ochofiæ, & furata est eum de medio filiorum regis, qui interficiebantur. Ex hoc loco intelligitur Ioas esse filium Ochofiæ. Alioqui Iosabeth defectui stirpis regie, quem tantopere timebat, minime occurrisset, occurrissē autem eam scriptura testatur, Ioas furto sublato, est igitur Ioas de stirpe regia Ioram patre Ochofiæ.

ACCEDIT autoritas scripturæ. 4. Reg. 11. & 12. quo loco Ioas dicitur filius Ochofiæ: nullibi tamē in scripturis sanctis memoriæ proditum est, Ioas fuisse per adoptionem ad regni hæreditatem admissum, id quod tamen non fuerat prætereundum.

POSTREMO, si Solomonis posteritas in Ochofia fuisset extincta, non erat quod Matthæus Christi carnalem generationem ex Dauide exponens, eam per Solomonem deduceret, vt quæ ad Solomonem nihil attineret, extracta omnino in Ochofia Solomonis posteritate.

PORRO ad fundamentum aduersariæ opinionis facile respōdetur. Negandum est enim per semen regium, & filios regis, qui interficiebantur, intelligi filios Nathanis, qui in domo regia versabantur, defectu regie sobolis, regno successuri, sed intelliguntur filij ipsius Ochofiæ Regis Iudæ. Id quod verba sacri contextus expendenti,

facile

facile apparebit. Neque erat, inquit, ultra spes aliqua, ut de stirpe quis regnaret Ochosiæ, siquidem Athalia mater eius, videns quòd mortuus esset filius suus, surrexit, & in terfecit omnem stirpem regiã domus Iorã Regis, filij igitur illierant, qui à Iorã & Ochosiã originem duxerant, quos omnes Athalia interfecit, vnico Ioas excepto, quem Iosabetha vindicauit, vt in ipso regia Ochosiã stirps cõseruaretur. Ita videmur nodum, explicatu difficilem, dissoluisse, ac sacram virginẽ ad Dauidem, Salomonis interuentu, ac cæterorũ Patrum, quos Sanctus Euangelicæ historiæ scriptor Matthæus commemorat, reuocasse.

AD argumenta porro initio quæstionis posita, quibus ostendebatur, virginem sacram ad regiam Dauidis stirpem minime pertinere: ac proinde neque Christum dominum, facile respondetur. Ad primum igitur respondetur, virginem sacram Elisabetham attingere interuentu matris Annæ. Namq; Stolonis, & Emerentianæ filia fuerunt Anna, & Ismeria, Anna nupsit Ioachimo à Nazareth, ex stirpe regia Dauidis, interuentu Solomonis, profecto, à quo suscepta est sacratissima, & gratiæ plenissima virgo Maria. Porro Ismeria Elisabetham peperit, quæ Zachariæ sacerdote summo, connubio coniuncta, Ioannem Baptistam, Domini præcursores, edidit. Ita beata virgo & Elisabetha ex duabus fororibus profectæ, se proximo consanguinitatis gradu contingebant.

AD secundum respondetur, non fuisse Prophetica illa comminatione prædictum, nullos fore, Iechoniæ fatu, in posterum progenerandos, sed non fore posteros ipsius aplius regnatos. Regnum autẽ Christi (Iechoniæ alioqui fatu editi) non aduersatur propheta vaticinio, siquidem Christi regnum non fuerit temporale, neque hæreditaria successione susceptũ, sed à Patre sibi traditum.

Conclu-
sio. 3.

QVOCIRCA iam tertiam subiungimus conclusionem. Christus rex ille quidem fuit, non tamen successione hæreditaria, sed summi Patris munere, & concessu. Primæ conclusionis particula, omnes propheta testimonium perhibent. Dicitur enim Psal. 2. Ego autẽ cõstitutus sum rex ab eo. etc. item Psal. 44. Eructauit cor meũ verbũ bonũ, dico ego opera mea regi, &c. specietua, & pulchritudine tua, intende prospere, & pcedere regna. Isai. 9. Princeps pacis, multiplicabit eius imperium, & pacis non erit finis. Super solium Dauid, & super Regnum

cuius

eius se debet. Item, Hier. 23. Regnabit rex, & sapiens erit. Item, Daniel. 7. Potestas eius potestas æterna, quæ non auferetur, & regnum eius quod non corrumpetur. Item, Zachar. 9. Iubila filia Hierusalem, ecce rex tuus venit tibi, iustus, & saluator. Hæc omnia confirmat Angelus apud Lucam capit. 1. ita inquit, dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. Confirmat & ipse Dominus, qui Pilato se roganti, essetne rex? Respondit, regnum meum non est de hoc mundo. Quibus verbis cū regem se esse aperte confessus est, tum cuiusmodi rex esset, aperuit.

F V I T autem Christus rex non Israelitarum solum, verum etiam totius orbis princeps, & monarcha, id quod ex sanctis literis intelligitur. Dicitur enim Psal. 71. Dominabitur à mari vsque ad mare, à flumine vsque ad terminos orbis terrarum. Item Danielis. 7. Dedit ei potestatem, honorem, & regnum, & omnes populi, tribus, & linguæ seruient ei. Item, Apocalypsi. 1. Qui est princeps regum terræ. Appellatur autem Christus speciatim Rex Iudæorum, quoniam promissio benedictionum Iudæis diuinitus facta est, estque Christus, ex Iudæorum sanguine, oriundus. Quocirca eidem Christo, Hierosolymā intranti, publice ab omnibus acclamatum est, benedictus qui venit in nomine Domini, rex Israel.

N O N fuisse autem Christum, regiam dignitatem, hæreditaria successione, consecutum, hinc intelligitur, quoniam aut à matre accepisset, aut ab aliquo alio, non à matre, siquidem ad fœminam non perueniebat regni hæreditas, neque legimus beatam virginem, aut parentes ipsius regio vnquam munere, & officio functos fuisse, neque itidem ab aliquo alio accepit, siquidem desierant reges apud Iudæos, iuxta Hieremiæ vaticinium. c. 22. Quo loco inquit Hieronimus, in diebus Ioachim non successit ei rex filius, sicut ipse patri successerat, sed fuit in captiuitate. Et vsque ad Christum, nullus regiam obtinuit dignitatem.

H V I C etiam sententiæ suffragantur Christi Domini illa ad Pilatum verba, regnum meum non est de hoc mundo, atqui regnum huius mundi constat, aut iure hæreditario, aut populi electione, regnū igitur Christi non fuit hæreditario iure susceptum:

E X hisce etiam Christi verbis facile intelligitur, non fuisse regnum ipsius temporale, sed spirituale, ad saluandos homines, atque adeo ad vitam æternam

nam perducendos institutum. Nam regnum temporale est regnum de hoc mundo, at Christus testatur regnū suū non esse de hoc mundo, non fuit igitur regnum Christi temporale, sed spirituale. Vt tamen Christi regnum nō fuerit temporale, non tamen exclusit temporalia, sed admisit potius, quatenus erant ad finem sibi propositum assequendū accomodata.

Arma-
chanus
in, quest.
Arme c
15.16.

NON sunt igitur audiendi ij, qui ad Christum regiam dignitatem, iure hæreditario, peruenisse confirmāt, cum quia illa vsque ad Christum successio, nullibi diuinis literis tradita ac prodita sit, tum quia illa sententia ad iudæorum errorem videatur proxime accedere, qui putabant Messiam temporaliter, & fastu regio regnaturum.

Pfal. 2.

CVM igitur Dominus **I E S V S** Christus iure hæreditario regiam dignitatem minime obtinuerit, sequitur vt ipsam Patris munere, & concessu fuerit consecutus. Vnde ipse idem in Psalmis dicit, ego autē constitutus sum rex ab eo super Sion montem sanctum eius. Id quod etiam Angeli illa ad

Luc. 2.

virginem verba confirmant. Et dabit ei Dominus sedem David patris eius. Non dicit Christum Davidis regno successurum, tanquam hæredē, sed regnum Davidis à Deo esse accepturum. Ita Christus summi patris munere regiam est dignitatem consecutus, cui in sempiternum

regnanti cum patre Deo, & Spiritu sancto, sit honor, laus, & gloria, in sempiternas seculorum ætates. Amen. Ac de admirabili Verbi incarnati mysterio, hæc, pro modulo

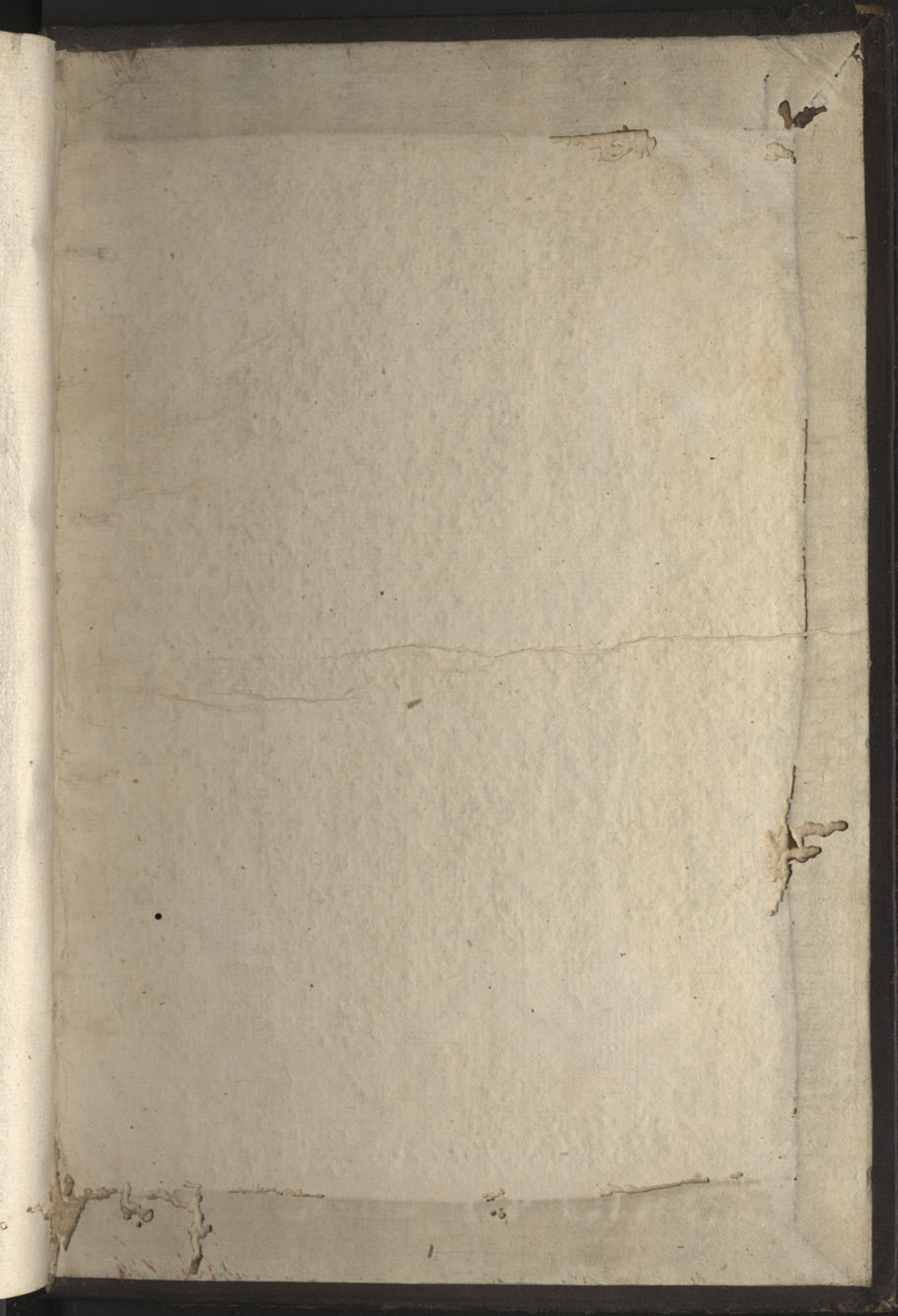
nostri ingenij, ad Christi, & sanctissimæ Matris ipsius gloriam, & honorē, differuisse sufficiat.

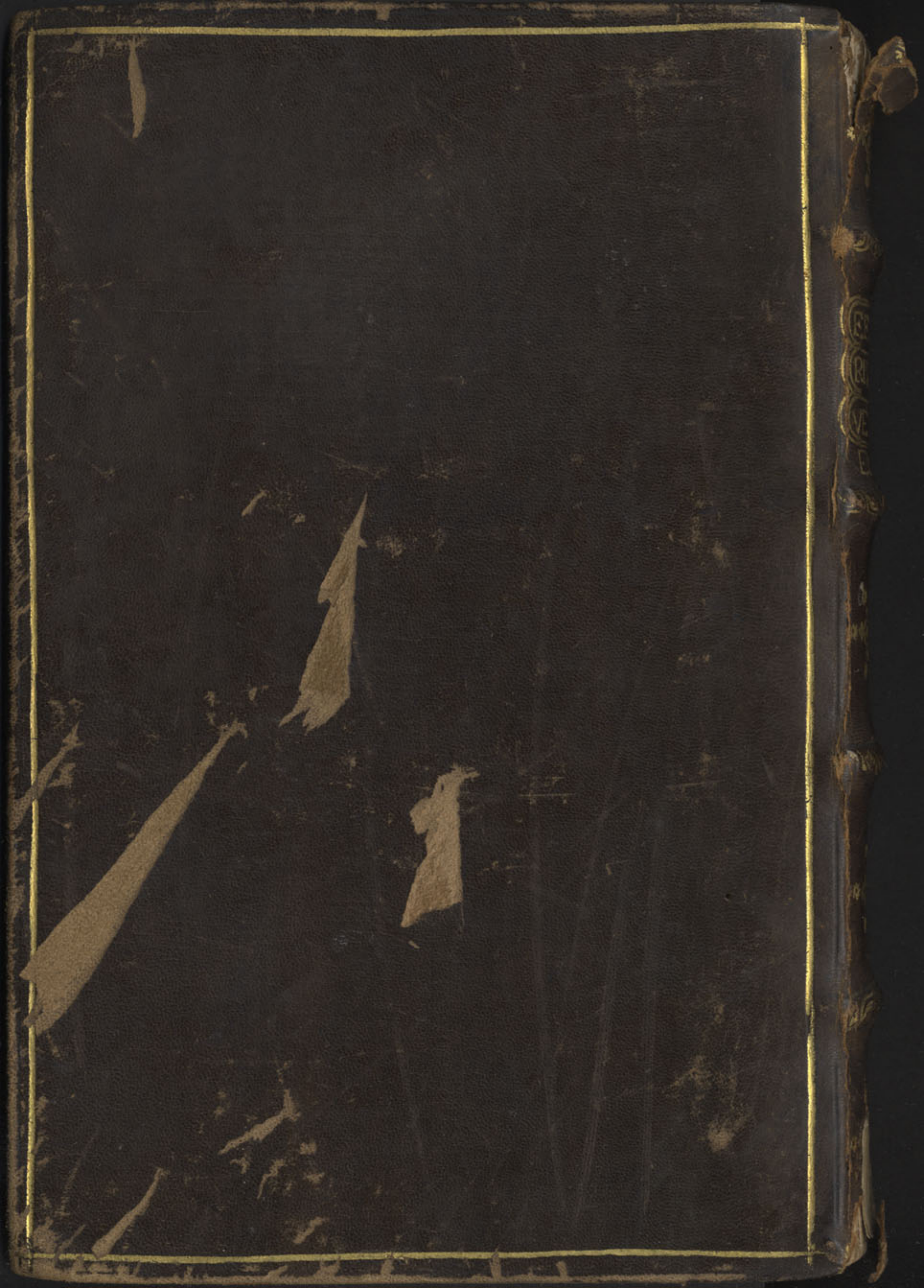

CONIMBRICAE.

Excudebat Ioannes Aluares Typographus Regius.

M.D.LXIII. XII Kl. Decembris,

EEACH
RIST. DE
VER. ING
ENARR.

Sala ^R
Gab.
Est.
Tab. 21
No 9